

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PEŁCZYCE**

na lata 2016-2023

Pełczyce 2016

Spis treści:

I.	Wprowadzenie	3
II.	Metody pracy nad Strategią	6
III	Kanony Polityki Społecznej	9
.		
IV.	Diagnoza stanu istniejącego gminy Pełczyce	12
1.	Położenie Gminy	12
2.	Sytuacja demograficzna	12
2.1.	Liczba mieszkańców	13
2.2.	Struktura ekonomiczna i wieku mieszkańców	13
2.3.	Przyrost naturalny	15
2.4.	Migracje	15
2.5.	Małżeństwa	16
3.	Rynek Pracy	16
4.	Gospodarka	17
4.1.	Rolnictwo	17
4.2.	Pozarolnicza działalność gospodarcza	20
5.	Stan infrastruktury mieszkaniowej	23
6.	Infrastruktura techniczna w Gminie	24
6.1.	Zestawienie stanu infrastruktury technicznej	24
6.2.	Gospodarka odpadami	25
6.3.	Komunikacja publiczna	25
6.4.	Źródła emisji zanieczyszczeń	26
7.	Infrastruktura społeczno-socjalna	26
7.1.	Edukacja	27
7.2.	Kultura i sport	29
7.3.	Służba zdrowia	31
7.4.	Bezpieczeństwo publiczne	31
8.	Stan środowiska naturalnego	32
9.	Turystyka	34
10.	Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w gminie Pełczyce	36
V.	Diagnoza i analiza problemów społecznych	45
1.	Ubóstwo	45
2.	Bezrobocie	45
3.	Osoby niepełnosprawne i starsze	54
4.	Problem uzależnień	57
5.	Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin	59
6.	Przemoc w rodzinie	63
7.	Bezdomność	65
8.	Przestępczość	65
9.	Sytuacja mieszkaniowa	65
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie	67

	Badanie opinii społecznej	67
	Analiza SWOT	73
	Wizja	82
	Misja	82
	Cele strategiczne	84
	Budowanie systemu pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb osób zagrożonych marginalizacją	84
	Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodzin	86
	Promowanie zatrudnienia oraz wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy	88
	Sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Gminy	90
	Tworzenie godnych warunków zamieszkania – budownictwo socjalne	92
	Zapobieganie przestępczości wśród dzieci i młodzieży	93
	Monitorowanie Strategii	94
VIII.	Źródła finansowania Strategii	98
	Promocja Strategii	99
	Zakończenie	10
		0
	Załączniki	10
		2

I. Wprowadzenie

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późniejszymi zmianami). Różnorodność problemów społecznych występujących w Gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie problemów społecznych w przyszłości. Strategia jest zgodna z założeniami polityki państwa i regionu, w szczególności z następującymi dokumentami strategicznymi:

- Strategią Rozwoju Kraju 2020,
- Strategią Europa 2020,
- Strategią Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej,
- Strategią Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce” jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom Gminy życia na odpowiednim poziomie. Ma ona stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji dotyczące kwestii społecznych, podejmowane dla poprawy warunków i zaspokojenia potrzeb społecznych przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Życie na odpowiednim poziomie oznacza zdolność prowadzenia normalnej egzystencji, osiągnięcia poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości oraz możliwość wykorzystywania zdolności intelektualnych i psychofizycznych w dążeniu do realizacji celów osobistych. Jest to efekt wzajemnego oddziaływania warunków społecznych, zdrowotnych, ekonomicznych i środowiskowych, które wpływają na rozwój indywidualny i społeczny.

Spełnianie oczekiwań w tym zakresie wymaga podejmowania różnorodnych działań strategicznych. Program budowy i wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego opiera się na strategii włączania społeczeństwa w proces podejmowania decyzji oraz działań w kluczowych dla życia społecznego obszarze.

Potrzeba opracowania niniejszego dokumentu wynika z istniejących w gminie Pełczyce zagrożeń w obszarze społecznym, które mogą wpłynąć na zwiększenie skali zjawiska patologii, alienacji i marginalizacji grup społecznych.

Zidentyfikowane na podstawie diagnozy problemy społeczne, w szczególności bezrobocie, kryzys rodziny, niepełnosprawność, ubóstwo, bezdomność, uzależnienia wymagają wprowadzenia skutecznych metod aktywnego im przeciwdziałania. Stworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań.

Przejawem takiego podejścia będzie troska o najbiedniejszych, zapewnienie równości szans w dostępie do podstawowych usług a w konsekwencji stworzenie przyjaznej Gminy w sferze społecznej.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce” stanowi scenariusz przyszłości, do którego należy dążyć. Są to określone sposoby działania, dzięki którym dokona się transformacja sytuacji obecnej na projektowaną. Efektem tak wypracowanej strategii będzie funkcjonalna społeczność i zaradni obywatele.

W prace nad „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce” zaangażowane zostały poszczególne referaty Urzędu Gminy, władze i jednostki organizacyjne Gminy oraz organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy wraz z mieszkańcami.

Bazą opracowania Strategii były materiały, analizy statystyczne zgromadzone i opracowane przez Urząd Miejski w Pełczycach, Główny Urząd Statystyczny, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Choszcznie, Komendę Powiatową Policji w Choszcznie, a także przeprowadzone badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy oraz raport z tych badań.

Po dokonaniu identyfikacji zdiagnozowanych problemów społecznych wyodrębniono sześć obszarów strategicznych, wokół których była budowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych:

1. Poszukiwanie rozwiązań oraz rozwijanie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych.
2. Działania profilaktyczne oraz pomocowe ukierunkowane na rozwiązywanie problemów uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
3. Realizacja działań ukierunkowanych na zaspokajanie podstawowych potrzeb osób szczególnie zagrożonych marginalizacją.
4. Tworzenie systemu wsparcia instytucji rodziny.

5. Działania na rzecz tworzenia godnych warunków zamieszkania na terenie Gminy.
6. Wzmocnienie oddziaływania oraz intensyfikacja działań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Działania zaplanowane do realizacji w ramach Strategii uwzględniają sytuację demograficzną, społeczną, gospodarczą, mieszkaniową, materialną i zdrowotną mieszkańców gminy Pełczyce. Mając na uwadze złożoność problemów, opracowana została analiza SWOT, która umożliwiła dokonanie konfrontacji wewnętrznych (słabych i mocnych) i zewnętrznych (szans i zagrożeń) uwarunkowań sfery pomocy społecznej. Analiza SWOT oraz katalog problemów społecznych pozwoliły na opracowanie celów strategicznych oraz wytyczenie kierunków działań w rozwiązywaniu określonych problemów.

Opracowany dokument jest Strategią długookresową – do 2023 roku i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, jednakże konieczne będzie ich weryfikowanie.

Horyzont realizacji Strategii implikuje konieczność opracowania i wdrażania średniookresowych programów celowych jako uzupełnienie do każdego z wyodrębnionych obszarów tematycznych. Programy zadaniowe bazujące na aktualnej diagnozie rzeczywistości społecznej, umożliwią wprowadzanie nowych, wynikających z potrzeb rozwiązań, a także zagwarantują mierzalność, osiągalność i realność celów, co stanowi podstawowy warunek do monitorowania Strategii.

Atrybutem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce” jest otwarta formuła programowa oraz elastyczność zadaniowa, co umożliwi szybkie adaptowanie zmian w sferze ekonomicznej oraz społeczno-kulturalnej.

Władze Gminy, przedstawiając niniejszy dokument mają nadzieję, że stworzy on nową jakość w rozwiązywaniu nabrzmiałych problemów społecznych, będzie stanowił nowy impuls do integracji lokalnej społeczności i przyczyni się do podniesienia jakości życia ogółu mieszkańców.

II. Metody pracy nad opracowaniem Strategii

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy uwarunkowań społecznych, które oceniane są negatywnie. Dlatego też mówiąc o Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej realizowane na terenie Gminy, podejmowane dla poprawy warunków oraz zaspokojenia potrzeb jej mieszkańców.

W literaturze przedmiotu Strategią zwykło się określać dokument, który wybranym, przemyślanym i założonym do osiągnięcia celom przypisuje cały wachlarz zadań, określa środki i metody ich realizacji, w sposób całościowy i przemyślany wytycza kierunki, typuje priorytety oraz wskazuje zagrożenia. Zawiera również metody oceny (ewaluacji) i wskazuje podmioty odpowiedzialne za realizację wskazanych celów strategicznych. Biorąc pod uwagę stosunkowo długi horyzont czasowy (8 lat), Strategia powinna być dokumentem nakreślającym cele w sposób na tyle ogólny, aby możliwe było wprowadzanie modyfikacji, które wymusza dynamika procesów społecznych i warunkujących je procesów ekonomicznych.

Zarządzeniem nr 47/2015 Burmistrza Pełczyc z dnia 3 września 2015 roku został powołany Gminny Zadaniowy Zespół Integracji Społecznej w składzie:

1. Julita Kołda – Dyrektor M-GOK w Pełczycach,
2. Ewelina Jankowska Czerwik – Młodszy Referent UM w Pełczycach,
3. Joanna Łuczak – Referent ds. Świadczeń Rodzinnych MGOPS,
4. Anna Złotowska – Specjalista Pracy Socjalnej MGOPS,
5. Marek Sowiński- Prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Pełczyckiej,
6. Longin Psuja – Sołtys wsi Przekolno,
7. Sławomir Przyłucki – Sołtys wsi Jagów,
8. Marek Górecki – Asystent Rodziny MGOPS,
9. Aneta Wolniak – Kierownik Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska,
10. Józef Piotrowski – Dyrektor Zespołu Szkół w Pełczycach.

Jego głównym zadaniem było koordynowanie realizacji zadań związanych z integracją społeczną i aktywizacją mieszkańców Gminy, w tym aktualizacja i monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce, przy czym zadanie to było realizowane wspólnie z Marleną Płonką – Dyrektorem Doradztwa w zakresie Pozyskiwania Dotacji Unijnych.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

1. Określenie misji Gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć.
2. Określenie celów podstawowych, których realizacja przyczyni się do wypełnienia założonej misji.
3. Wskazanie celów strategicznych oraz zadań służących osiągnięciu wytyczonych celów podstawowych.
4. Wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację założonych w Strategii zadań.

W ramach opracowania Strategii odbyło się kilka spotkań. Pierwsze miało miejsce 30 września 2015 roku, na którym to przedstawiono i zaakceptowano harmonogram prac nad Strategią oraz plan badania opinii społecznej w obszarze problemów społecznych z wykorzystaniem metody ankietowania mieszkańców gminy Pełczyce. Dnia 25 listopada 2015 roku odbyło się drugie spotkanie, na którym zostały zaprezentowane wyniki badania ankietowego oraz wizja, misja i cele strategiczne. Po spotkaniu zaprezentowany projekt z analizą SWOT i celami strategicznymi został poddany konsultacjom społecznym, które trwały jeden tydzień. Na trzecim spotkaniu 22 stycznia 2016 roku omówiono zaprezentowany projekt Strategii, który następnie został skierowany do konsultacji osób zaangażowanych w czynności przygotowawcze nad Strategią. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce uchwalono dnia ..... Uchwałą Nr ..... Rady Miejskiej w Pełczycach na lata 2016-2023.

Dokument strategiczny powinien zawierać wskazanie okresu, w którym będą realizowane nakreślone cele, monitorowane działania oraz dokonywana ewaluacja poziomu realizacji zadań. Specyfika planowania strategicznego zakłada długofalowe działania, dlatego też należy określać stosunkowo odległy horyzont czasowy tak, aby działania nie skupiały się na realizacji bieżących, doraźnych i często partykularnych celów. Takie rozwiązanie pozwala na koncentrowanie się na tych problemach, które z uwagi na swój ciężar gatunkowy oraz zakres oddziaływań są ważne dla całej wspólnoty a nakreślony w Strategii horyzont czasowy do roku 2023 pomoże spełnić ten warunek. Dodatkowo w dużej części pokrywa się on z przyjętym w Unii Europejskiej okresem programowania oraz okresem obowiązywania Strategii Europa 2020, co w dużym stopniu powinno pomóc w procesie rozwiązywania problemów przy jednoczesnym wykorzystaniu szans, jakie niosą ze sobą możliwości korzystania ze środków unijnych.

Główną część Strategii rozpoczyna diagnoza stanu istniejącego gminy Pełczyce, która uwzględnia ocenę aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Z uwagi na problematykę Strategii, raport dotyczy tych obszarów, które w największym stopniu wpływają na aktualny poziom życia mieszkańców Gminy, w szczególności sytuacji demograficznej, rynku pracy oraz uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych. Następnie została przygotowana diagnoza i analiza aktualnych problemów społecznych w Gminie.

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego Gminy oraz diagnozy i analizy problemów społecznych, przedstawiona została analiza SWOT. Obejmuje ona szanse i zagrożenia, wskazuje mocne i słabe strony Gminy, analizuje perspektywy, projekcje w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej i tych sfer życia, które bezpośrednio jej dotyczą.

Następnie wytyczono misję Gminy oraz wskazano cele podstawowe i operacyjne. Ich wybór został poprzedzony rzetelną oceną stanu faktycznego, uwarunkowaniami mikro- i makroekonomicznymi, wnioskami wypływającymi z dokonanej analizy SWOT oraz potrzebami lokalnej społeczności. W oparciu o tę analizę oraz z uwzględnieniem diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy zostały nakreślone cele strategiczne, które wskazują obszary, jakie w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych, co z kolei przyczyni się do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej.

Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii m.in. w proces przygotowania diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy i problemów natury społecznej oraz konsultacje dotyczące społecznej akceptacji celów strategicznych.

III. Kanony Polityki Społecznej

Z dniem 1 maja 2004 r. Rzeczpospolita Polska stała się członkiem Unii Europejskiej i dlatego też bierze udział w programach wspólnotowych, w tym tych dotyczących kwestii społecznych.

Unia Europejska jest rzecznikiem aktywnej polityki społecznej. W grudniu 2000 roku Rada Europejska w Nicei przyjęła konkretne wytyczne w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego (Agenda Społeczna). Zasadniczym celem przewidzianym w Agendzie było „bardziej spójne społeczeństwo: równe szanse dla wszystkich” a podstawowym narzędziem realizacji tego celu było zastosowanie Otwartej Metody Koordynacji.

Otwarta Metoda Koordynacji to sposób na podejmowanie i realizowanie wspólnych działań w obszarze polityki społecznej. Założenia podstawowe tej metody polegają na wyznaczaniu wspólnych celów na podstawie uzgodnionego metodologicznie opisu zjawisk społecznych. Zarówno dla opisu zjawisk społecznych, jak i wyznaczania celów zdefiniowano i przyjęto szereg wskaźników. Odnoszą się one do całej gospodarki (tzw. wskaźniki strukturalne) oraz do obszarów socjalnych.

W 2005 r. przyjęta została przez Komisję Europejską druga faza Agendy Społecznej, obejmująca okres do 2010 r. Jej mottem stało się sformułowanie: „Społeczna Europa w gospodarce światowej: zatrudnienie i szanse dla wszystkich”. Agenda Społeczna przewidywała modernizację modelu społecznego w Europie w oparciu o realizację założeń Agendy Lizbońskiej. W Nowej Agendzie głoszono konieczność gwarancji zatrudnienia i zwiększenia szans na jego osiągnięcie. Wszystko to w oparciu o dynamiczny wzrost gospodarczy Unii, osiągnięty dzięki modernizacji rynku pracy poprzez innowacje i nowe technologie oraz zwiększenie ochrony socjalnej.

W lipcu 2008 r. Komisja przedłożyła komunikat dotyczący odnowionej agendy społecznej. Stwierdzono w nim, że nowa rzeczywistość społeczna wymaga nowych rozwiązań. W pierwszej kolejności należało zadbać o wsparcie ludzi oraz poprawę ich warunków życia i pracy. Konieczne było szczególne uwzględnienie aspektów społecznych. Założeniem było, aby Komisja i państwa członkowskie dążyły do powiązania dyskusji w sprawie ewentualnych reform ze wzmocnieniem i modernizacją stosunków pracy na wszystkich szczeblach. Ponadto Unia Europejska, a zwłaszcza państwa członkowskie, przystąpiły do opracowania zestawu instrumentów polityki umożliwiających lepsze wzajemne

dostosowanie umiejętności i kwalifikacji z jednej, a oczekiwań przedsiębiorstw – z drugiej strony. Zwrócono uwagę, że należy zwiększyć możliwości zatrudnienia absolwentów oraz poprawić warunki ramowe dla przedsiębiorstw, służące tworzeniu wartościowych miejsc pracy. Przy wspieraniu uczenia się przez całe życie postulowano zwrócenie szczególnej uwagi na paradoks polityki edukacyjnej, polegający na gorszym traktowaniu osób o niedostatecznych kwalifikacjach w odniesieniu do szkoleń. Uwzględniając obawy wyrażane przez sporą część społeczeństwa europejskiego, że wiele osób nie ma zapewnionego dostępu do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, koniecznym było wypracowanie właściwych, jasnych i przejrzystych celów oraz uzupełnienie ich odpowiednim monitorowaniem i działaniami informującymi. Za szczególnie ważne uznano uzupełnienie działań wspólnotowych wspierających równouprawnienie i osoby niepełnosprawne, zwalczających wykluczenie społeczne oraz wspierających aktywną integrację wzmocnionymi aktywnymi działaniami politycznymi, ukierunkowanymi również na zatrudnienie osób starszych oraz grupy ludności znajdujące się w trudnej sytuacji i bezrobotnych.

Aktualnie obowiązująca Strategia Europa 2020 stanowi kontynuację Strategii Lizbońskiej (2000-2010) i ukierunkowana jest na inteligentny, zrównoważony, sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój. W ramach realizacji celów Strategii Europa 2020 wyodrębnionych zostało siedem inicjatyw przewodnich, w tym m.in.:

1. Mobilna młodzież - inicjatywa mająca na celu zwiększenie wydajności systemów kształcenia i wzmocnienie międzynarodowej atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego.
  2. Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia - działania mające na celu modernizację rynków pracy, poprzez ułatwianie mobilności pracowników i poszerzania kwalifikacji przez całe życie – w kierunku zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu i podaży pracy.
  3. Europejski program walki z ubóstwem - działania mające na celu zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były powszechnie dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w społeczeństwie. Wśród nadrzędnych celów Strategii Europa 2020 znalazły się m.in.:
1. Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia w grupie wiekowej 20-64 lat do co najmniej 75%.

2. Redukcja liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10% oraz wzrost liczby osób w grupie wiekowej 30-34 lat z wykształceniem wyższym do co najmniej 40%.
3. Redukcja liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowych granic ubóstwa o 25%, skutkujące wyciągnięciem z ubóstwa 20 mln ludzi.

Założenia polityki społecznej kształtują również krajowe dokumenty, do których należą przede wszystkim Krajowy Program Reform „Europa 2020”, którego założeniem jest łączenie celów unijnych z krajowymi przy jednoczesnym uwzględnianiu krajowych uwarunkowań sytuacji społeczno-gospodarczej, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (2030), Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020, Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce uwzględnia nie tylko wnioski i rekomendacje sformułowane w Strategii Polityki Społecznej Województwa Zachodniopomorskiego, ale również te, które wynikają z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (2006-2016).

Cele polityki społecznej na poziomie regionalnym mogą być osiągnięte na drodze realizacji projektów finansowanych z Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020. RPO Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 obejmuje szereg działań z zakresu polityki społecznej, w tym promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją, rewitalizacja infrastruktury społecznej i zdrowotnej, w szczególności zmniejszanie dysproporcji w poziomie życia mieszkańców.

Przyjęto, że prezentowana Strategia powinna obejmować obszary polityki społecznej, określone przepisami ustawy o pomocy społecznej - tekst jednolity z dnia 12 marca 2004r. w art. 17 ust. 1 – (Dz.U. z 2015r poz. 163) z późniejszymi zmianami tj. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, pomoc społeczną, profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Wartości społeczne, jakim przyświeca niniejszy dokument, to: godność człowieka, dobro wspólne oraz sprawiedliwość i równość społeczna.

IV. Diagnoza Stanu istniejącego gminy Pełczyce

1. Położenie Gminy

Gmina Pełczyce, położona jest w województwie zachodniopomorskim w obrębie Pojezierza Myśliborsko-Barlineckiego, w powiecie choszczeńskim. Od strony południowej graniczy z województwem lubuskim, od zachodu z gminą Barlinek. Granicę północną wyznaczają gminy Dolice i Choszczno, wschodnią gmina Krzęcin, a południową gmina Strzelce Krajeńskie.

Miasto Pełczyce położone jest przy drodze Choszczno-Pełczyce-Gorzów Wielkopolski, w odległości ok. 40 km od Gorzowa Wielkopolskiego, ok. 80 km od Szczecina i ok. 100 km od zachodniej granicy.

Pod względem obszarowym Gmina plasuje się w środku miejsko-wiejskich gmin województwa zachodniopomorskiego. Powierzchnia gminy wynosi 20.081 ha, z czego:

- 14.456 ha - stanowią użytki rolne,
- 3.782 ha - lasy i zadrzewienia,
- 568 ha - wody,
- 1.275 ha - pozostałe.

Gminna sieć osadnicza wraz z niemal centralnie usytuowanym miastem Pełczyce składa się z 21 miejscowości liczących od 80 do 550 mieszkańców i 9 jednostek drobnych - przysiółków, kolonii i leśniczówek liczących od 1 do 12 mieszkańców. W skład gminy wchodzi następujące miejscowości: Będargowiec, Będargowo, Boguszyny, Bolewice, Brzyczno, Bukwica, Chrapowo, Golejewo, Jagów, Jarosławsko, Krzynki, Kukadło, Lubiana, Lubianka, Ługowo, Łyskowo, Nadarzyn, Niesporowice, Pełczyce, Płotno, Przekolno, Przyłęki, Puszczyń, Sarnik, Sułkowo, Trynno, Trzęsacz oraz Wierzchno.

Pełczyce nie stanowią oddzielnej jednostki samorządowej. Na terenie miasta są zlokalizowane władze i agendy samorządu gminy. Pełczyce, jako miasto gminne, skupia większość historycznie wytworzonych ciężarów społeczno-gospodarczych, jakie wypływają z okalających miasto obszarów wiejskich.

Gminę charakteryzuje brak, w znacznej części, wyraźnych granic naturalnych.

2. Sytuacja demograficzna

2.1. Liczba mieszkańców

Uzyskane dane z Głównego Urzędu Statystycznego z Banku Danych Regionalnych w Szczecinie umożliwiają wskazanie obrazu liczby ludności w Gminie w okresie 2009-2015. Według tych danych na koniec 2015 roku w gminie Pełczyce mieszkały ogółem 7.893 osoby, z czego większość stanowili mężczyźni (3991). Natomiast biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, 2593 osoby zamieszkują miasto, pozostałe obszary wiejskie. Liczba mieszkańców z podziałem na płeć i miejsce zamieszkania w latach 2009-2015 została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Pełczyce w latach 2009-2015.

	Ogółem	Liczba		
		kobiet	mężczyzn	w mieście
2009	7980	3994	3986	2674
2010	8137	4017	4120	2728
2011	8108	4004	4104	2717
2012	8037	3952	4085	2682
2013	8001	3935	4066	2653
2014	7964	3910	4054	2635
2015	7893	3902	3991	2593

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Regionalnych Szczecin 2015, USC Pełczyce 2015.

Z powyższych danych wynika, że kobiety w 2015 stanowią mniejszość a ich udział stanowi 49,4% ogółu wszystkich mieszkańców Gminy.

2.2. Struktura ekonomiczna i wieku mieszkańców

Analizując strukturę grup ekonomicznych w gminie Pełczyce w okresie badawczym 2009-2014 widać, że w całym badanym okresie dominuje ludność w wieku produkcyjnym - w każdym roku jest to wielkość przekraczająca 60%. Drugą grupę pod względem jej liczebności stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (ok. 20%), na ostatnim miejscu znalazła się grupa w wieku poprodukcyjnym. Struktura grup ekonomicznych została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 2. Struktura grup ekonomicznych w gminie Pełczyce w latach 2009-2014.

Ekonomiczna grupa wieku	Wskaźnik % grupy ekonomicznej w latach
-------------------------	--

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	21,7	21,1	20,5	20,2	20,1	19,8
Ludność w wieku produkcyjnym	64,6	65,1	65,3	65,1	64,7	64,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym	13,7	13,8	14,2	14,7	15,1	15,8

Źródło: GUS, Szczecin 2015.

Jak wynika z powyższych danych, odsetek osób w wieku produkcyjnym pozostaje w badanym okresie na podobnym poziomie. Niestety spada udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym, a rośnie w wieku poprodukcyjnym. Takie zjawisko nie jest korzystane. Powodem może być zbyt mało urodzeń, choć przyrost naturalny w Gminie jest dodatni, oraz wejściem w wiek poprodukcyjny coraz większej ilości osób, które niekoniecznie zastępowane są osobami w wieku produkcyjnym.

Analizując jednak strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie na tle powiatu choszczeńskiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju, w 2014 roku widać, że ta jest najbardziej korzystna, na co wskazują wyniki przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w powiecie i województwie - dane za rok 2014.

Jednostka administracyjna	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Gmina Pełczyce	19,8%	64,4%	15,8%
Powiat choszczeński	18,3%	64,4%	17,3%
Województwo Zachodniopomorskie	17,5%	63,8%	18,7%
Polska	18%	63%	19%

Źródło: GUS Szczecin 2015.

Jak wynika z powyższych danych, na gminę Pełczyce przypada najwyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym – prawie 20%, zbliżony osób w wieku produkcyjnym i najniższym w wieku poprodukcyjnym tj. 15,8%, dla porównania: w powiecie choszczeńskim wynosi 17,3%, w województwie 18,7% a w kraju aż 19%. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest więc niższy o ok. 3 punkty procentowe w stosunku do badanych regionów. Powyższe dane wskazują na ogólnopolski trend starzenia się społeczeństwa, jednak ten trend na terenie gminy Pełczyce następuje nieco wolniej, niż w innych regionach, czy w kraju. Wyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym z jednej strony stanowi o potencjale Gminy i możliwości wykorzystania przez nią tego

korzystnego zjawiska, z drugiej jednak strony należy wziąć pod uwagę, że w niedługim czasie może to oddziaływać na lokalny rynek pracy, do czego Gmina powinna świadomie się przygotowywać. Chodzi głównie o zabezpieczenie przyszłych miejsc pracy dla wchodzącej w wiek produkcyjny ludności.

2.3. Przyrost naturalny

Na terenie gminy Pełczyce odnotowuje się korzystny przyrost naturalny, na co wskazują zaprezentowane dane w tabeli poniżej.

Tabela 4. Przyrost naturalny w okresie 2009-2014.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
liczba urodzeń	108	102	82	97	85	87
przyrost naturalny	27	15	-8	9	1	12

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, Szczecin 2015.

Na terenie Gminy w latach 2009-2014 odnotowuje się malejącą liczbę urodzeń, z niewielkim wzrostem w ostatnim roku okresu badawczego. Jedynie w 2011 roku obserwuje się ujemny przyrost naturalny. W 2012 przyrost ponownie ma charakter dodatni, po czym w 2014 nastąpił gwałtowny i korzystny dodatni przyrost naturalny.

2.4. Migracje

Analizując liczbę osób, które decydują się na miejsce zamieszkania w Pełczycach, z liczbą tych, które opuszczają Gminę, widać, że saldo migracji jest ujemne, co prezentują wyniki w poniższej tabeli.

Tabela 5. Saldo migracyjne ludności w latach 2009-2014.

rok	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
2014	80	129	-49
2013	128	127	1
2012	68	89	-21
2011	79	156	-77
2010	85	117	-32
2009	75	127	-52

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, Szczecin 2015.

Na terenie Gminy obserwowane jest wyłącznie w 2013 roku (w badanym okresie) dodatnie saldo migracji. Dodatkowo owe saldo uległo zwiększeniu ponad dwukrotnie w porównaniu na przykład do roku 2012, choć zmniejszyło się prawie dwukrotnie w stosunku

do roku 2011, kiedy to ujemne saldo migracji było najwyższe. Wartości salda wskazują, że w Gminie jest mniej ludności napływającej. Prawdopodobnie przyczyną takiego stanu rzeczy jest migracja zarobkowa osób, co jest charakterystyczne dla całego kraju.

2.5. Małżeństwa

Analiza liczby nowo zawieranych małżeństw na terenie Gminy została przedstawiona poniżej.

Tabela 6. Liczba nowo zawieranych małżeństw w okresie 2010-2014.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba małżeństw	44	57	39	31	45

Źródło: GUS Bank Danych Regionalnych, Szczecin 2014.

Liczba nowo zawieranych małżeństw w 2014 roku zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Jeśli przyjąć, że średnia dla całego okresu badawczego wynosi 43,2 małżeństw zawieranych w jednym roku, to ostatni rok w okresie badawczym wskazuje, iż osiągnięto prawie idealną średnią zawieranych małżeństw w całym okresie badawczym.

3. Rynek pracy

Gmina Pełczyce, jako obszar o charakterze typowo rolniczym, w obliczu zmniejszenia roli tego sektora dla lokalnego rozwoju gospodarczego, została dotknięta przede wszystkim bezrobociem o charakterze strukturalnym. Według najnowszych danych z sierpnia 2015 roku wskaźnik bezrobocia w Gminie na tle gmin powiatu choszczeńskiego, nie wypada źle, na co wskazują dane w tabeli nr 20, i wynosi 9,8%. Jest niemal najniższy w powiecie, bowiem dla całego powiatu wynosi co prawda 9,7%, ale na tle pozostałych gmin powiatu plasuje gminę Pełczyce na korzystnym drugim miejscu, po wskaźniku dla gminy Choszczno (8,4%). Analizując najwyższe wskaźniki dla powiatu, wskaźnik bezrobocia dla gminy Pełczyce jest prawie o 2 punkty procentowe niższy w stosunku do najwyższego, który dotyczy gminy Bierzwnik w powiecie. Nieco gorzej gmina Pełczyce wypada na tle województwa zachodniopomorskiego, dla którego wskaźnik bezrobocia wynosi 7,1%.

Jednym z największych problemów społecznych w kraju, a więc również niewątpliwie nękającym mieszkańców gminę Pełczyce, jest niewystarczająca ilość miejsc pracy. Niestety

aktualnie Główny Urząd Statystyczny nie publikuje danych dotyczących liczby osób zatrudnionych z podziałem na gminy. Dostępne są dane dla powiatów, ale nie dla gmin, oprócz badanego w ostatnich latach roku 2013, co zostało zaprezentowane poniżej.

Tabela 7. Liczba osób pracujących w gminie Pełczyce w 2013 roku.

	2010	2011	2012	2013		2014	2015
ogółem	-	-	-	619	100%	-	-
mężczyźni	-	-	-	342	55,25%	-	-
kobiety	-	-	-	277	44,75%	-	-

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, Szczecin 2015.

Jak wynika z wyżej zaprezentowanych danych, odsetek mężczyzn zatrudnionych w Gminie jest wyższy, niż kobiet. Analizując dane zawarte w tabeli w poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Pełczyce, które były zebrane za okres 2008-2015, widać niezmienny trend: więcej jest pracujących mężczyzn, niż kobiet w Gminie.

Niestety nie jest również możliwa, ani analiza osób pracujących według sektorów ekonomicznych, ani analiza głównego źródła utrzymania mieszkańców gminy Pełczyce, bowiem tych danych również GUS nie publikuje z podziałem na gminy.

4. Gospodarka

4.1 Rolnictwo

Gmina Pełczyce stanowi wraz z terenami ościennymi jednorodny, zwarty kompleks rolniczy uzupełniony bardzo atrakcyjnymi miejscami turystyczno-rekreacyjnymi. Z uwagi na rolniczy charakter i rolnictwo jako wiodąca gałąź stanowi obecnie i w przyszłości o kierunku rozwoju Gminy. Największe warunki dla intensywnej produkcji rolnej posiada środkowy i wschodni obszar Gminy. Zdecydowanie przeważają dobre gleby (gleby klasy III i IV). Najmniej korzystne warunki posiada rejon południowy oraz północno-zachodni ze względu na położenie terenów leśnych. Na obszarze całej Gminy prowadzona jest intensywna gospodarka rolna za wyjątkiem terenów istniejącej zlewni rzek chronionych - Płoni i Iny. Poniżej zaprezentowano stan i jakość użytków rolnych według stanu na koniec roku 2015.

Tabela 8. Stan i jakość użytków rolnych w gminie Pełczyce w 2015 roku.

Klasyfikacja	Wartość	Grunty orne		Użytki zielone		Sady		Razem	
		1521	2510	x	x	3	4	1521	2510
IIIa	1,65	1521	2510	x	x	3	4	1521	2510
III	1,25	x	x	450	563	x	x	450	563
IIIb	1,35	4262	5754	x	x	10	13	4272	5767
IVa	1,1	4014	2138	x	x	7,6	8,4	4021,6	2146,4
IV	0,75	x	x	402	301	x	x	402	301
IV b	0,80	1389	1111	x	x	1	0,8	1390	1111,80
V	0,35	962	337	188	38	1,6	0,58	1151,6	375,58
VI	0,20	222	44	59	9	0,2	0,04	281,2	53,04

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Pełczycach, 2015.

Jak widać z wyżej zaprezentowanych danych, grunty rolne stanowią zdecydowaną większość w użytkach rolnych w gminie Pełczyce.

Według aktualnych danych na temat klasyfikacji użytków rolnych i lasów, w gminie Pełczyce największy udział w użytkach rolnych stanowią grunty orne (63,9%), najmniejszy - sady (0,31%), przy czym ogółem użytki rolne zajmują 72,52% terenów Gminy. Struktura użytków rolnych, lasów i pozostałych gruntów i nieużytków została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 9. Struktura użytków rolnych, lasów i pozostałych gruntów rolnych i nieużytków w roku 2015 w gminie Pełczyce.

Użytki rolne					Lasy (%)	Pozostałe grunty i nieużytki (%)
ogółem (%)	grunty orne (%)	sady (%)	Łąki (%)	Pastwiska (%)		
72,52	63,9	0,31	6,47	1,84	19,38	8,10

Źródło: dane Urząd Miejski w Pełczycach, 2015.

Struktura obszarowa gospodarstw przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 10. Struktura obszarowa gospodarstw w gminie Pełczyce – stan z roku 2015.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Powierzchnia gospodarstw w ha	Średnia powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha
1.	Pełczyce	58	2642	46
2.	Będargowo	43	1339	31
3.	Bukwica	2	142	71
4.	Boguszyny	13	3437	246
5.	Bolewice	14	239	17
6.	Chrapowo	73	872	12
7.	Jagów	18	300	17
8.	Jarosławsko	24	740	31
9.	Krzyńki	16	601	38
10.	Łyskowo	17	154	9
11.	Niesporowice	14	585	42
12.	Płotno	4	8	2
13.	Przekolno	22	1642	75
14.	Sarnik	5	504	101
15.	Trzęsacz	20	967	48
16.	Wierzchno	5	290	58
17.	Gmina razem	348	14462	41,55

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Pełczycach 2015 r.

Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi ogółem 41,55 ha. Na terenie gminy jest 348 gospodarstw. Rozproszenie gruntów w indywidualnych gospodarstwach rolnych ma wpływ na obecną, jak i przyszłą organizację produkcji. Stan organizacji i stopień rozproszenia gruntów w indywidualnych gospodarstwach rolnych na terenie gminy Pełczyce należy uznać za korzystny.

4.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza

Siłę ekonomiczną gospodarki Gminy stanowi 318 działających podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej. Wśród nich najliczniejszą grupę stanowią przedsiębiorstwa budowlane (sekcja F), których zarejestrowanych było 100, liczną również grupę (63) stanowią podmioty zajmujące się naprawą pojazdów samochodowych (sekcja G), na trzecim miejscu w ilości 44 podmiotów są te, które zajmują się przetwórstwem przemysłowym (sekcja C). Analizując wiek osób prowadzących działalność gospodarczą w Gminie, dominują osoby w wieku od 27 do 45 r.ż.

Gmina Pełczyce położona jest w rejonie słabym ekonomicznie, leży pomiędzy dwoma największymi ośrodkami miejskimi południowej strefy województwa: Choszczem i Barlinkiem, które dysponując relatywnie znacznym majątkiem trwałym, są konkurencyjne dla otoczenia.

Największymi zakładami zlokalizowanymi w Gminie są m.in:

- OHZ Lubiana Sp. z o.o.,
- ROL-DAN Sp. z o.o.,
- AGRO-PEŁCZ Sp. z o.o.,
- NEUBAUER DLS Sp. k.,
- ROLMEX - Stanisław Śliczniak,
- CENO Produkcja i Handel – Norbert Gibowski,
- „WIÓREK” Tartak Producyjno-Usługowo-Handlowy - Ewa Kuzka,
- DREWEX GB – Cezary Gorząd,
- JUREX. PPHU – Leokadia Mączka ,
- H.M.B-P.Z.U.O. „SOWIŃSKI”- Marek Sowiński.

Ważną funkcję pełni Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pełczycach, zajmujący się m.in. gospodarką wodno-ściekową na obszarze Gminy.

Analizując strukturę gospodarki narodowej w gminach powiatu choszczeńskiego w roku 2014, można dojść do wniosku, że udział przedsiębiorstw z działu przetwórstwa przemysłowego jest zbliżony we wszystkich gminach, przy czym najwyższy jest w gminie Bierzwnik (12,57%), najniższy w gminie Krzęcin (7,01%), natomiast w gminie Pełczyce odsetek przedsiębiorstw z tej sekcji wynosi 9,98%. Najmniej podmiotów pochodziło z sekcji D i E, przy czym dane dla wszystkich gmin są zbliżone a udział tych podmiotów nie przekroczył 1%. W gminie Pełczyce dominowały podmioty z sekcji F tj. budownictwa

i udział tych firm wynosi 18,83% - również wysoki w pozostałych gminach, przy czym wyższy o około 5 punktów procentowych w porównaniu do gminy Choszczno i Drawno, a o prawie 4 punkty procentowe niższy, niż w gminie Recz.

Tabela 11. Struktura gospodarki narodowej w gminach powiatu choszczeńskiego (dane na rok 2014).

	Gmina Bierzwnik	Gmina Choszczno	Gmina Drawno	Gmina Krzęcin	Gmina Pełczyce	Gmina Recz
Ogółem	350-100%	2157-100%	359-100%	214-100%	531-100%	493-100%
Rolnictwo (sekcja A)	11,71%	3,01%	11,70%	13,08%	8,29%	5,07%
Górnictwo i wydobywanie (sekcja B)	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C)	12,57%	8,25%	8,64%	7,01%	9,98%	10,75%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D)	0,29%	0,19%	0%	0%	0,19%	0%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E)	0,86%	0,28%	0,56%	0%	0,19%	0,41%
Budownictwo (sekcja F)	18%	12,29%	12,81%	17,76%	18,83%	24,75%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G)	21,71%	21,84%	16,71%	21,96%	15,82%	18,26%
Transport, gospodarka magazynowa (sekcja H)	10,86%	5,24%	4,18%	9,35%	5,46%	4,26%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I)	2%	1,95%	4,18%	1,87%	2,45%	4,06%
Informacja i komunikacja	1,43%	1,39%	0,84%	1,40%	0,94%	0,41%

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PEŁCZYCE

(sekcja J)						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K)	1,43%	2,69%	0,84%	1,40%	1,51%	1,42%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L)	0,86%	8,53%	10,31%	0,47%	17,14%	7,51%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M)	1,43%	7,74%	3,62%	2,34%	2,64%	3,25%
Działalność w zakresie usług administrowania o działalności wspierająca (sekcja N)	1,71%	3,01%	4,18%	2,80%	1,51%	2,23%
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (sekcja O)	2,29%	1,16%	1,67%	3,27%	1,69%	1,01%
Edukacja (sekcja P)	2,57%	4,27%	4,18%	1,87%	3,20%	2,23%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q)	2%	7,23%	3,06%	4,67%	2,82%	5,88%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R)	2%	2,83%	3,34%	3,74%	2,64%	2,23%
Pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja S + T)	6,29%	8,11%	9,19%	7,01%	4,71%	6,29%
Organizacje i zespoły eksterytorialne (sekcja U)	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, GUS, Szczecin 2014.

Niewątpliwym atutem Gminy jest posiadanie terenów inwestycyjnych, które od niedawna weszły w skład Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

5. Stan infrastruktury mieszkaniowej

Główny Urząd Statystyczny od 2002 roku publikował dane na temat wyposażenia mieszkań w wodociąg, ustęp, łazienkę, ciepłą wodę, gaz i centralne ogrzewanie. Niestety informacje na temat całego wyposażenia mieszkań nie są już publikowane corocznie. W tabeli poniżej zaprezentowano tylko te dane, które zostały opublikowane przez GUS w ostatnim badanym okresie tj. na dzień 31 grudnia 2013 roku a dodatkowo porównano je z danymi z roku 2005, które ujęte były w poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Tabela 12. Mieszkania zamieszkane wg wyposażenia w wodociąg i ustęp, łazienkę, ciepłą wodę, gaz oraz rodzaj centralnego ogrzewania na koniec 2005 i 2013 roku.

	Liczba mieszkań		udział %	
	2005	2013	2005	2013
mieszkania ogółem	2266	2469	100%	100%
wodociąg razem	2238	2434	98,76%	98,58%
ustęp splukiwany razem			91,13%	95,83%
	2065	2366		
łazienka	2032	2278	89,67%	92,26%
gaz z sieci	511	778	22,55%	31,51%

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, 2012.

Analizując powyższe dane widać, że po pierwsze wzrosła ilość mieszkań w Gminie, po drugie dane na koniec 2013 roku wskazują, że więcej mieszkań wyposażonych jest w podstawowe media i to nie tylko biorąc pod uwagę ich ilość, ale również udział w łącznej liczbie wszystkich mieszkań.

W chwili obecnej na przydział lokalu mieszkaniowego oczekują 32 rodziny. Na zaspokojenie zapotrzebowania na budownictwo socjalne nadal brakuje jednak środków w budżecie Gminy.

6. Infrastruktura techniczna

6.1. Zestawienie stanu infrastruktury technicznej

Gmina Pełczyce od wielu lat realizuje poważne inwestycje w zakresie infrastruktury uzbrojenia sieciowego. Wszystkie miejscowości Gminy są zwodociągowane i skanalizowane. W tym systemie pracują nowoczesne stacje uzdatniania wody oraz oczyszczalnie. Połowa obszaru Gminy jest objęta siecią gazową.

Jeśli chodzi o możliwości zaopatrzenia w wodę, to należy podkreślić, że cały obszar leży w rejonie znacznych zasobów wód podziemnych. Na terenie gminy Pełczyce znajduje się ponad 40 studni. Warstwę wodonośną studni stanowią głównie piaski drobne, średnie, gruboziarniste, pospółka, otoczaki.

Gmina Pełczyce zasilana jest w energię elektryczną z sieci energetyki zawodowej.

Na terenie miasta i gminy Pełczyce funkcjonują zarówno ciepłownie o mocy powyżej 0,1 MW, jak i szereg mniejszych. W latach 1996-1998 w 9 ciepłowniach o mocy 4,62 MW przeprowadzono modernizację polegającą na zmianie paliwa stałego na paliwo gazowe. Głównym odbiorcą energii cieplej jest budownictwo wielorodzinne.

W Gminie znajduje się 8 oczyszczalni ścieków, które zlokalizowane są w 8 miejscowościach. Wydajność poszczególnych oczyszczalni, odbiór ścieków oczyszczalni i strefę uciążliwości prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Charakterystyka oczyszczalni ścieków w gminie Pełczyce.

1.	Lubiana Spółdzielnia Mieszkaniowa Lubiana	mechaniczno- biologiczna	1	154,0	rz. Mała Ina	150
2.	Nadarzyn SM Lubiana	mechaniczno- biologiczna	1	198,0	rz. Mała Ina	100
3.	Boguszyny SM Lubiana	mechaniczno- biologiczna	1	171,8	rz. Mała Ina	100
4.	Płotno SM Lubiana	mechaniczno- biologiczna	2	166,1	Jezioro	100
5.	Sarnik ZGKiM	mechaniczno- biologiczna	1	186,3	Jez. Sarnik	100
6.	Jarosławsko ZGKiM	mechaniczno- biologiczna	1	65,0	-	50
7.	Bukwica SM Lubiana	mechaniczno- biologiczna	1	37,8	rz. Mała Ina	100
8.	Pełczyce ZGKiM	mechaniczno- biologiczna	1	600	Struga Lubiana	100

Źródło: dane na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Pełczycach, 2015.

Jak wynika z wyżej zaprezentowanych danych, wszystkie oczyszczalnie mają mechaniczno-biologiczny charakter. Oczyszczalnia w Bukwicy ma najmniejszą przepustowość (37,8 m³/d), w Pełczycach największą (600 m³/d).

6.2. Gospodarka odpadami

Zadania z zakresu gospodarki odpadami organizowane są i nadzorowane przez Gminę Pełczyce. Na jej terenie w zabudowie jednorodzinnej i nieruchomościach niezamieszkałych funkcjonuje mieszany system zbierania odpadów (pojemnik + 3 worki). W zabudowie wielorodzinnej mieszkańcy zbierają odpady do pojemników. Odpady biodegradowalne zbierane są do pojemników (zbiór punktowy).

Ponadto istnieje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych znajdujący się w Pełczycach przy ul. Rakoniew, gdzie mieszkańcy mogą dostarczać odpady problemowe powstające w gospodarstwach domowych.

Średniorocznie zbiera się następujące ilości odpadów:

- niesegregowane odpady komunalne – 1692 Mg,
- odpady z budowy i remontów – 58 Mg,
- odpady wielkogabarytowe – 60 Mg,
- opakowania z tworzyw sztucznych – 80 Mg,
- opakowania ze szkła – 84 Mg,
- odpady ulegające biodegradacji – 113 Mg,
- opakowania z papieru i tektury – 28 Mg.

6.3. Komunikacja publiczna

Gminę przecina droga krajowa nr 151 Gorzów Wielkopolski - Barlinek - Pełczyce - Choszczno - Recz. Gmina nie posiada linii kolejowych, jednakże miasto leży niedaleko linii kolejowej Szczecin-Poznań, co jest ważnym uwarunkowaniem komunikacyjnym w obszarze słabo rozwiniętej sieci PKP. Odległość od linii kolejowej oraz stacji pasażerskiej i towarowej w Choszcznie wynosi ok. 20 km, dlatego też komunikacja zbiorowa na terenie Gminy opiera się wyłącznie na liniach autobusowych. Obsługa linii prowadzona jest zarówno przez PKS, jak i przewoźników prywatnych. Komunikacja ta obejmuje nie wszystkie miejscowości, natomiast dzieci do szkół dowożone są przez wynajętych przewoźników.

6.4. Źródła emisji zanieczyszczeń

Na terenie miasta i gminy Pełczyce brak jest większych przemysłowych źródeł zanieczyszczeń. W kategorii zakładów produkujących funkcjonują niewielkie zakłady rzemieślnicze zatrudniające do 20 osób, działające głównie w branży spożywczej,

piekarniczej i gastronomicznej. Tego typu działalność rozpatrywać należy w kontekście emisji niskiej.

Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, ciepłownie miałowo-węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne oraz punkty usługowe i handlowe.

Źródłem emisji zanieczyszczeń na terenie miasta i gminy Pełczyce jest również ruch samochodowy. Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych jest droga wojewódzka nr 151, a w dalszej kolejności drogi powiatowe i gminne.

7. **Infrastruktura społeczno-socjalna**

W tej części Strategii zostały zaprezentowane wybrane elementy infrastruktury społecznej w zakresie edukacji, kultury i sportu, ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa publicznego.

7.1. Edukacja

Jednym z nadrzędnych celów Strategii Europa 2020 jest redukcja liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację. Przy formułowaniu, zarówno krajowych, jak i regionalnych strategii, ten cel staje się jednym z nadrzędnych w kształtowaniu polityki społecznej.

Na obszarze Gminy funkcjonują 2 zespoły szkół obejmujące szkoły podstawowe i gimnazja, które zlokalizowane są w Pełczycach i Lubianie oraz 2 szkoły podstawowe w Będargowie i Chrapowie. Obiekty oświatowe są zmodernizowane, o nowoczesnej bazie dydaktycznej i sportowej, na którą składają się m.in. sale komputerowe i językowe, hale i boiska sportowe. Na terenie miasta działa Miejsko-Gminne Przedszkole zlokalizowane w nowo wybudowanym i dobrze wyposażonym obiekcie.

Ogólnie funkcjonuje pięć placówek oświatowych w tym: Zespół Szkół w Pełczycach (szkoła podstawowa i gimnazjum), Miejsko-Gminne Przedszkole w Pełczycach, Szkoła Podstawowa w Chrapowie („0” i szkoła podstawowa), Szkoła Podstawowa w Będargowie („0” i szkoła podstawowa) oraz Zespół Szkół w Lubianie („0”, szkoła podstawowa i gimnazjum).

W Zespole Szkół im. Mikołaja Kopernika w Pełczycach, do szkoły podstawowej uczęszcza w roku szkolnym 2015/2016 - 214 uczniów, natomiast do Gimnazjum 138 uczniów, nad którymi pieczę sprawuje 37 nauczycieli, co stanowi 35,5 etatów. Do Szkoły Podstawowej im. I Dywizji Tadeusza Kościuszki w Chrapowie uczęszcza w roku szkolnym 2015/2016 - 117 uczniów, z tego 22 w klasie zerowej. W szkole zatrudnionych jest 13 pedagogów, co stanowi 12,09 etatów. Do Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Będargowie uczęszcza w roku szkolnym 2015/2016 - 132 uczniów, z tego 17 w klasie zerowej. W szkole zatrudnionych jest 13 nauczycieli, co stanowi 10,89 etatów.

Uczniowie obu szkół podstawowych kontynuują naukę w Zespole Szkół w Pełczycach.

W Zespole Szkół w Lubianie, do szkoły podstawowej uczęszcza 175 uczniów, z tego 21 w klasie zerowej, natomiast do gimnazjum uczęszcza 78 uczniów, nad którymi w sumie pieczę sprawuje 23 nauczycieli (22,47 etatów).

Absolwenci gimnazjów kontynuują naukę głównie w szkołach ponadgimnazjalnych najczęściej w Choszczynie i Barlinku, jak również w Gorzowie Wielkopolskim, Szczecinie, Strzelcach Krajeńskich.

Do Miejsko-Gminnego Przedszkola w Pełczycach w roku szkolnym 2015/2016 uczęszcza 94 dzieci, z tego do grupy zerowej 30 (dzieci 6-letnie i 7-letnie). Opiekę nad dziećmi sprawuje 9 nauczycieli, co stanowi 6,24 etatów.

Dane dotyczące ilości uczniów w szkołach i przedszkolaków wykazano na podstawie sprawozdania SIO, które było sporządzone na dzień 30 września 2015 roku, natomiast dane dotyczące zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Uczniowie gminy Pełczyce mogą rozwijać swoje uzdolnienia w ramach zajęć pozalekcyjnych w klubach sportowych oraz kołach zainteresowań, takich jak: koła plastyczne, teatralne, SKS-y, koła informatyczne, europejskie, polonistyczne, ekologiczne, historyczne, wokalne, dramatyczne, chemiczne, ortograficzne oraz wielu innych.

Przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury organizowane są zajęcia popołudniowe dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. W ramach działań edukacyjnych szkół organizowane są imprezy kulturalno-sportowe, liczne konkursy, dyskoteki, gry, zabawy, przedstawienia, koncerty i wystawy. Realizowano również projekty, które z założenia skierowane były głównie do dzieci i młodzieży, choć nie tylko, bowiem w ramach środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego gmina Pełczyce na terenie Zespołu Szkół w Pełczycach zrealizowała w latach 2005-2006 projekt pn. „Teraz My”, którego nadrzędnym celem było wspieranie idei kształcenia ustawicznego wśród osób dorosłych.

Zespół Szkół w Pełczycach w ramach środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego zrealizował w 2006 roku projekt pt. „Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych”, w latach 2007-2008 projekt pt. „Pracownie komputerowe dla szkół”. W latach 2008-2008 Zespół Szkół w Pełczycach realizował dwa projekty ze środków Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich pn. „Spartakiada rodzinna, którego głównym celem była integracja środowiska szkolnego, oraz „Tradycja pędzlem malowana”. Wspólnie z Zespołem Szkół w Krzęcinie w okresie 2010-2011 zrealizowano projekt „Ja też potrafię”, w ramach którego odbywały się zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży oraz doposażono obie placówki.

Tabela 14. Zestawienie wydatków na oświatę w gminie w latach 2010-2015.

Rok	Wysokość wydatków na oświatę (w zł.)	Udział w wydatkach budżetu gminy (%)
2010	11.399.454,73	32,18
2011	12.424.578,22	43,67
2012	9.584.069,62	40,61
2013	9.415.370,92	32,64
2014	9.364.518,71	34,98
2015	9.702.756,32	37,23

Źródło: Roczne sprawozdania Rb-28 z wykonania wydatków budżetowych, Pełczyce 2016.

Z danych zaprezentowanych w powyższej tabeli wynika, iż nakłady na oświatę od 2012 roku sukcesywnie maleją, po czym w 2015 odnotowano wzrost ich wysokości. Analizując z kolei ich udział w wydatkach budżetu Gminy, widać że najwyższy odnotowano w 2011, natomiast najniższy w 2010. W roku 2015 udział nakładów na oświatę w wydatkach budżetu Gminy był wyższy, niż w poprzednich dwóch latach, ale niższy niż w latach 2011-2012.

7.2. Kultura i sport

Na terenie Pełczyc funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Jest to instytucja posiadająca bogatą ofertę kulturalno-warsztatową dostępną dla mieszkańców Gminy. Działalność placówki opiera się na organizacji czasu wolnego beneficjentom poprzez ich udział w różnych wydarzeniach, w tym w imprezach plenerowych, masowych festynach, zajęciach warsztatowych. W ramach warsztatów artystycznych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych organizowane są m.in.: warsztaty plastyczne, kukielkowe, wokalne, folklorystyczne, taneczne, rękodzieła artystycznego, hafciarsko-dziewiarskie, kabaretowe,

joga oraz fitness. Przy Ośrodku Kultury działa grupa nieformalna „Kopystki”, która tworzy produkty lokalne i potrawy regionalne m.in.: chleb ziołowy pieczony na liściach tataraku, likier z tataraku, dżem ajerowo-pomarańczowy, pierogi z soczewicy zielonej. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury bierze udział w konkursach na szczeblu powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym. Wśród imprez kulturalnych organizowanych przez M-GOK w Pełczycach charakter cykliczny mają: Ferie zimowe z Kulturą, Dzień Kobiet, Letnia Biesiada Pełczycka, Święto Tataraku, Dożynki Gminne, Jubileusz Złotych Godów Par Mażeńskich, Inauguracja Roku Kulturalnego, Festiwal Pieśni Religijnej, Wigilia na Rynku itp.

Ośrodek Kultury jest odpowiedzialny za kultywowanie tradycji, edukację artystyczną dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów oraz wzbogacenie życia kulturalnego Gminy. Ośrodek zatrudnia wysoko wykwalifikowaną kadrę, pracującą nad dobrym wizerunkiem w środowisku lokalnym. Wysoka jakość wyposażenia technicznego i lokalowego pozwala interesariuszom na bezpieczne i aktywne uczestnictwo w kulturze.

Ośrodek współpracuje z organizacjami pozarządowymi m.in. ze Związkiem Emerytów Rencistów i Inwalidów, Związkiem Sybiraków RP, Polskim Związkiem Wędkarskim, Stowarzyszeniem Przyjaciół Ziemi Pełczyckiej, Szkolnym Klubem Wolontariusza, Stowarzyszeniem „Ala i As”, Ochotniczą Strażą Pożarną, Uczniowskimi Klubami Sportowymi. Szeroka współpraca przyczynia się do wzbogacenia oferty kulturalnej Gminy jak również do jej promocji. Swoje działania promuje wykorzystując stronę internetową, plakaty, zaproszenia, informacje wewnątrz Ośrodka.

W M-GOK mieści się również Izba Historyczna Pełczyc, którą odwiedzają dzieci, stowarzyszenia, organizacje społeczne oraz mieszkańcy Pełczyc i okolic.

Na terenie miasta funkcjonuje Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, która posiada filie biblioteczne w Jagowie, Jarosławsku, Płotnie, Przekolnie i Sarniku. Placówki te są źródłem wiedzy o historii, przeszłości i teraźniejszości poszczególnych obszarów, ale również miejscem promocji różnego rodzaju twórczości, zarówno literackiej jak i artystycznej. Obecnie placówki biblioteczne to nie tylko książki, ale są to instytucje zaspakajające szeroko pojęte potrzeby kulturalno-oświatowe społeczeństwa. Pracownicy bibliotek angażują się w wiele aspektów życia kulturalnego w Gminie m.in.: organizację zajęć podczas ferii zimowych, wyjazdy plenerowe z okazji Dnia Dziecka, konkursy plastyczne i literackie, prelekcje itp. M-GBP realizuje wiele projektów m.in.: „Cała Polska czyta dzieciom”, „Jestem eco” i inne.

Oprócz instytucji statutowo zajmujących się krzewieniem kultury, działa również lokalna organizacja pozarządowa dbająca o zachowanie dziedzictwa kulturowego miasta i okolic. W 2000 roku powstało Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Pełczyckiej, które inicjuje liczne przedsięwzięcia wspierające rozwój kulturalny oraz sportowy na terenie Gminy. Do najpopularniejszych należą: „Tydzień ferii dla dzieci”, „Turniej piłki siatkowej i plażowej”, „Powiatowy maraton pływacki”, „Powiatowy przegląd twórczości regionalnej”.

W 2014 roku powstało Pełczyckie Centrum Rekreacji i Turystyki „Pełczanka”. Tam odbywają się zajęcia żeglarskie oraz imprezy kulturalno-sportowe m.in. „Powitanie Lata na Pełczance”, czy „Majówkowy Piknik Rodzinny”.

Na terenie miasta działa Klub Integracji Rodzin, utworzony w strukturze Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Klub prowadzi wiele działań i spotkań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym i integracyjnym. Latem organizuje festyny pn.: „Dni Integracji Rodzin w Gminie Pełczyce”, pobudzając do aktywności lokalną społeczność.

W Gminie znajdują się wyremontowane i coraz lepiej wyposażone świetlice wiejskie, w których jest potrzeba reaktywacji różnorodnych form działalności kulturalnej.

Podstawową bazą rozwoju sportu w Gminie są nowoczesne obiekty sportowe w postaci wielofunkcyjnych boisk sportowych o nawierzchniach syntetycznych, w tym korty tenisowe, boiska do gry w siatkówkę, koszykówkę, piłkę nożną, czy stadion miejski oraz sale sportowe. Na terenie Gminy działa sześć klubów sportowych, w których można uprawiać wybrane dyscypliny sportu. Są to: KS “Kłos” Pełczyce, ULKS “Błękitni Sarnik” Chrapowo, KS “Ina” Nadarzyn, KS “Pomorzanka” Jarosławsko, KS “Skrzydłaci” Będargowo oraz KS “Gryf” Przekolno.

W roku 2014 powstało stowarzyszenie „Szkółka Piłkarska ALLSport”, działające przy Zespole Szkół w Pełczycach. Do szkółki piłkarskiej uczęszcza systematycznie ponad 50 dzieci z terenu gminy Pełczyce w wieku od 3 do 10 lat. Klub prowadzi treningi piłki nożnej, uczy kształtowania osobowości i właściwych postaw życiowych według idei fair play, zapewnia wszechstronny rozwój fizyczny młodych piłkarzy. Każdego roku w czerwcu, szkółka organizuje turniej piłkarski im. Krzysztofa Mazura, pobudzając przy tym miejscowych kibiców i lokalną społeczność do kibicowania. Treningi w szkółce odbywają się przez cały okres trwania roku szkolnego.

7.3. Służba zdrowia

Na terenie miasta funkcjonuje jedna placówka zajmująca się ochroną zdrowia. Jest to Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AKMED”, który oferuje podstawowy zakres usług medycznych. Poza tym na terenie Pełczyc działają prywatne praktyki lekarskie m.in. dwie placówki stomatologiczne. Po poradę specjalisty trzeba jednak udać się do innych miast. Na terenie miasta funkcjonują dwie apteki.

7.4. Bezpieczeństwo publiczne

Nad zapewnieniem ładu i porządku publicznego w gminie Pełczyce czuwa z ramienia Komendy Powiatowej Policji w Choszczynie Posterunek Policji w Pełczycach.

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk patologii społecznych, które odciskają piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. To „margines życia społecznego”, który ma wpływ na kształtowanie postaw i zachowań mieszkańców gminy Pełczyce. W poniższej tabeli zaprezentowano rodzaj i liczbę przestępstw popełnianych w Gminie w okresie od stycznia 2012r. do czerwca 2015.

Tabela 15. Liczba przestępstw w gminie Pełczyce w okresie 2012-2015.

Rodzaj przestępstwa	2012	2013	2014	do 30.06.2015
Kradzież z włamaniem	30	27	15	1
Kradzież	34	21	14	2
Kradzież pojazdu	2	2	-	1
Bójki i pobicia	3	10	4	3
Kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających	25	17	30	3
Oszustwo Art.286	9	7	12	5
Rozboje i wymuszenia	-	-	-	-
Znęcanie się nad rodziną	17	20	10	3
Groźby karalne	10	6	5	3
Narkotyki	3	3	6	5
Przestępstwa seksualne	2	3	4	-
Uporczywa niealimentacja	3	3	-	-
Pożary	1	2	1	-
Wyłudzenia	-	1	-	-
Sprzedaż alkoholu bez zezwolenia	-	-	-	-
Wypadek przy pracy, drogowy	4	2	7	2
Nagły zgon	4	4	4	3
Uszkodzenie pojazdu, mienia	10	8	7	1
Samowole budowlane	1	4	3	3

Źródło: dane statystyczne z Komisariatu Policji w Pełczycach, 2015.

Najczęściej popełnianym przestępstwem były kradzieże, kradzieże z włamaniem i związane z kierowaniem pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości oraz pod wpływem środków odurzających. Niestety dość wysoka jest również liczba przestępstw związanych ze znęcaniem się nad rodziną.

8. Stan środowiska naturalnego

Walory turystyczne m.in. bogactwo jezior, częściowe położenie w Barlinecko-Gorzowskim Parku Krajobrazowym oraz ekologiczny charakter Gminy spowodowały, iż polityka Gminy ukierunkowana jest na wykorzystanie i zagospodarowanie naturalnych bogactw.

Gmina Pełczyce jest gminą typowo rolniczą. Ponad 72 % jej powierzchni zajmują użytki rolne, w związku z czym na przeważającym obszarze występuje krajobraz rolniczy. Na zróżnicowanie krajobrazu wpłynęły głównie dwa czynniki:: rzeźba terenu i rolnictwo.

W krajobrazie dominuje krajobraz młodogracjalny z dużą ilością zagłębień bezodpływowych i jezior związanych z procesem zanikania okresu lodowcowego, dawne rynny odpływowe wód lodowcowych oraz zagłębienia zajęły liczne zbiorniki wodne, które wpływają na piękno krajobrazu.

Warunki klimatyczne są typowe dla północno zachodniej Polski. Panuje tu klimat umiarkowany a z uwagi na bliskość i zasobność zbiorników wodnych oraz dużej powierzchni lasów klimat wykazuje dużą wilgotność powietrza.

Najkorzystniejsze warunki do intensywnej produkcji rolnej, wynikającej z bonitacji gleb, posiada środkowy i wschodni obszar Gminy (przeważają dobre gleby klasy III i IV - 89%). Najmniej korzystne warunki posiada rejon południowy oraz rejon północno-zachodni ze względu na zalesienie.

W obszarze miasta i gminy Pełczyce występuje 21 jezior o łącznej powierzchni 568 ha, co stanowi 2,5% powierzchni Gminy. Największym jeziorem jest Duży Pełcz (280 ha), który wraz z jeziorami Mały Pełcz, Stawno, Panieńskie, Trzebień i Sławno znajduje się w ciągu sześciu jezior połączonych. W czystych wodach występuje wiele gatunków ryb: węgorz, leszcz, sielawa, lin, szczupak, okoń i płoć.

Kompleksy leśne występujące w otoczeniu jezior, oczek śródpolnych oraz przepływająca rzeka Płonia stwarzają unikalne warunki przyrodnicze. W dolinach rzecznych,

w okolicach jezior oraz obszarach źródliskowych występują niewielkie obszary lasów łągowych. Lasy zajmują 19,4% powierzchni Gminy. Obejmują one głównie południową część Gminy i stanowią północno-wschodni skraj Puszczy Barlineckiej, a w niej Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy oraz Park Kulturowo-Krajobrazowy - „Źródliskowa Dolina Płoni”. Można tam spotkać gatunki zwierząt charakterystyczne dla nizinnej części Polski tj. dziki, jelenie, zające, nie brak również dzikiego ptactwa. Gminę Pełczyce obejmuje Obszar Chronionego Krajobraz Pojezierze Myśliborsko-Barlineckie, który wchodzi w skład europejskiej sieci Natura 2000: „Dolina Płoni Jeziora Miedwie”, „Puszcza Barlinecka i Lasy Puszczy nad Drawą”, „Lasy Bierzwnickie”.

Dodatkowymi atrakcjami turystycznymi są liczne zabytki architektoniczne i przyrodnicze. Gmina Pełczyce należy do jednej z najbogatszych na Pomorzu Zachodnim pod względem zabytkowym założeń pałacowo-parkowych. Na terenie Gminy jest ich 19, w tym 6 jest wpisanych do rejestru zabytków WKZ oraz 23 drzewa uznane jako pomniki przyrody.

9. Turystyka

Gmina Pełczyce położona jest na Pojezierzu Zachodniopomorskim w północno-wschodniej części Pojezierza Myśliborskiego. Naturalne, nieskażone środowisko, czyste powietrze, spokój, swoisty mikroklimat, obfitość grzybów w lasach, brak uciążliwych zakładów produkcyjnych gwarantuje wspaniałe możliwości wypoczynkowe i rekreacyjne. Kompleksy leśne występujące w otoczeniu jezior, oczek śródpolnych oraz przepływająca rzeka Płonia stwarzają unikalne warunki przyrodnicze. Dodatkowymi atrakcjami turystycznymi są liczne zabytki architektoniczne i przyrodnicze. Ciekawa i burzliwa historia tych ziem pozostawiła po sobie zabytki sakralne i świeckie: kościoły, skrzydło klasztoru pocysterskiego, ratusz, dworki i pałacyki występujące w otoczeniach parkowych oraz zabytkowe budynki mieszkalne.

Atutem Gminy jest występowanie licznych i atrakcyjnych akwenów wodnych: rzeka Płonia i 21 jezior o łącznej powierzchni ponad 568 ha. Szczególnie atrakcyjne jest jezioro Duży Pełcz (długość 7,5 km), przedłużeniem jego rynny jest kolejne sześć jezior: Mały Pełcz (2,5 ha), Stawno (2 ha), Panieńskie (20 ha), Krzywe (12 ha), Sławno (10 ha) i Trzebień (36 ha).

Nad jeziorem Duży Pełcz mieści się plaża miejska - Pełczyckie Centrum Rekreacji i Turystyki „Pełczanka” z infrastrukturą towarzyszącą i przystanią żeglarską. Natomiast

na drugim południowym końcu jeziora, za wsią Krzynki, znajduje się pole namiotowe z piękną piaszczystą plażą. Bogactwo występujących jezior daje duże możliwości do uprawiania sportów wodnych m.in. żeglarstwa i kajakarstwa, a urozmaicony rybostan wody to raj dla wędkarzy, którzy mogą zapolować na węgorza, karpia, tołpygę, szczupaka, okonia i płóć.

Ponadto liczne kompleksy leśne wchodzące w skład Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Kulturowo-Krajobrazowego „Źródłiskowa Dolina Płoni”, Puszczy Barlineckiej i Lasów Puszczy nad Drawą tworzą unikalne warunki przyrodnicze przyciągające miłośników, którzy mogą zapolować na dzika, jelenia, sarnę oraz ptactwo wodne.

W celu poszerzenia oferty wypoczynkowej dla mieszkańców oraz turystów powstają także nowe obiekty rekreacyjne tj. kompleksy boisk, place zabaw i parki. Na turystów czekają dobrze wyposażone i przyjazne gospodarstwa agroturystyczne, w tym Dom Weselny Bursztynowa, Dworek w Dolinie, dwie pizzerie oferujące urozmaicony wachlarz potraw oraz szereg imprez kulturalnych, sportowych i rozrywkowych, wśród których można wyróżnić Letnią Biesiadę Pełczycką, Święto Tataraku Majówka oraz Dożynki Gminne często przyciągające gości z całego regionu.

Najwięcej walorów turystycznych skupia w sobie miasto Pełczyce. Jest atrakcyjnie położone, grupuje szereg obiektów zabytkowych i posiada dość wysoko zaawansowane zagospodarowanie turystyczne. Pełczyce leżą na szlaku cysterskim: Barlinek - Pełczyce -Bierzwnik - Choszczno.

W dniu 25.08.2015 r. Burmistrz Barlinka Dariusz Zieliński oraz Burmistrz Pełczyc Mirosław Kluk podpisali list intencyjny w sprawie rozpoczęcia wspólnych działań mających na celu realizację projektu pn. „Budowa drogi rowerowej z Barlinka do Pełczyc”.

Na przełomie XIX i XX wieku Barlinek i Pełczyce zostały połączone koleją, która zbliżyła sąsiadujące ze sobą miasta. Dziś to tylko wspomnienie, szans na powrót komunikacji kolejowej już nie ma, pozostała natomiast nieczynna linia kolejowa. Gmina zamierza ją wykorzystać do budowy ścieżki rowerowej. Trasa jest wręcz do tego stworzona. Posiada małe pochylenie poziome tzn. „jest płaska” – idealna dla roweru, bezkolizyjna – przebiega w oddaleniu od ruchliwej drogi wojewódzkiej. Połączy dwa miasta, ponad 14. tysięczny Barlinek i liczące ponad 2,5 tysiąca mieszkańców Pełczyce, po drodze przebiegnie w pobliżu miejscowości Wierzchno i Łyskowo w gminie Pełczyce.

Ścieżka ma pełnić dwie funkcje. Po pierwsze będzie to ciąg komunikacyjny umożliwiający dojazd do pracy, czy szkoły. Zgodnie z danymi GUS codziennie z Pełczyc

do Barlinka dojeżdża do pracy prawie 450 osób. Po drugie do granic Gminy przylega linia kolejowa, która biegnie poprzez obszar Natura 2000 i „Dolinę Płoni i Jezioro Miedwie”.

Gmina Pełczyce zamierza wykorzystać ten potencjał łącząc go z innymi działaniami związanymi z turystyką.

10. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w gminie Pełczyce

Codziennemu życiu towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenie. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, w tym korzystania z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który realizuje w imieniu Gminy zadania z zakresu pomocy społecznej określonej w ustawie oraz statucie MGOPS. Do jego zakresu obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Celem działania Ośrodka jest rozpoznawanie i zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin wymagających pomocy, organizowanie wynikających z tego rozpoznania zadań, a także inspirowanie działalności innych sił społecznych, działających w sferze pomocy społecznej, w celu doprowadzenia do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Jednym z najważniejszych zadań pełnionych przez MGOPS jest praca socjalna, czyli działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ilość rodzin korzystających z Ośrodka w latach 2010-2015 przedstawia Tabela nr 16.

Tabela 16. Liczba rodzin korzystająca z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2010-2015.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba Rodzin	312	300	274	294	282	250
Liczba osób w rodzinie	1108	1063	977	1058	969	824

Źródło : opracowanie na podstawie danych z MGOPS w Pełczycach, 2015.

Wyniki przedstawione w powyższej tabeli wskazują, że w okresie 2010-2012 nastąpił spadek ilości, zarówno rodzin, jak i osób korzystających z pomocy społecznej, natomiast rok 2013 przyniósł wzrost, po czym od roku 2014 odnotowano znowu spadek. W roku 2015 liczba rodzin korzystających z pomocy wynosiła 824 rodzin, co w porównaniu do 1058 rodzin w 2013 r. stanowi różnicę 234 rodzin. Różnica ta jest potwierdzeniem faktu poprawy warunków bytowych wśród grupy osób zagrożonych wykluczeniem społeczno-ekonomicznym.

Świadczenia z pomocy społecznej udzielane są z różnych powodów. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, są to: (1) ubóstwo, (2) sieroctwo, (3) bezdomność, (4) bezrobocie, (5) niepełnosprawność, (6) długotrwała lub ciężka choroba, (7) przemoc w rodzinie, (8) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, (9) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, (10) brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, (11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, (12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, (13) alkoholizm lub narkomania, (14) zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, (15) klęski żywiołowe lub ekologiczne.

Zgodnie z polskimi regulacjami prawnymi zawartymi w ustawie o pomocy społecznej oraz w innych aktach normatywnych, podstawową przesłanką przyznania świadczenia jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Kryterium dochodowe informuje o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się i korzystających z pomocy społecznej prowadzone są rodzinne wywiady środowiskowe przez pracowników socjalnych.

Powody udzielenia pomocy społecznej na terenie gminy Pełczyce w okresie 2010-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Powody przyznania pomocy (liczba rodzin/osób) w latach 2010-2015.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo	263	249	220	235	229	194
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	4	6	7	10	9
Bezrobocie	250	247	220	240	218	189
Niepełnosprawność	60	60	70	89	113	109
Długotrwała lub ciężka choroba	47	51	46	47	69	65
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	33	32	32	40	45	26
Przemoc w rodzinie	3	4	4	13	6	1
Alkoholizm	47	47	47	62	87	66

Źródło : opracowanie na podstawie danych z MGOPS w Pełczycach, 2015.

Jak pokazują wyniki zaprezentowane w powyższej tabeli, głównym powodem przyznania pomocy społecznej jest przede wszystkim ubóstwo i bezrobocie. Na trzecim miejscu znalazła się niepełnosprawność.

Ubóstwo określane jest jako stan, w którym jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb. Zjawisko ubóstwa ma wiele przyczyn, które nie zawsze da się jasno wyodrębnić. Może ono być spowodowane bezrobociem, czy niepełnosprawnością, ale także biernością życiową i brakiem odpowiedzialności za własną rodzinę. Wczesne wykrywanie i docieranie do rodzin, czy osób znajdujących się na skraju ubóstwa, a później intensywna praca socjalna przyczyniają się do zapobiegania utrwalaniu się postaw bierności bądź roszczeniowości.

Brak zatrudnienia niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie nie tylko osoby nim dotkniętej, ale całej rodziny. Może być źródłem innych problemów, a nawet patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą się kolejne, takie jak ubóstwo, frustracje, izolacja społeczna, bezradność życiowa.

Osoby niepełnosprawne wymagają często dodatkowej specjalnej opieki medycznej, pielęgnacyjnej i edukacyjnej. To wszystko powoduje, że środki przeznaczone na zabezpieczenie podstawowych potrzeb osoby niepełnosprawnej są niejednokrotnie wyższe, niż w przypadku osoby nie dotkniętej tym problemem. Od stopnia niepełnosprawności zależy, czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie i zapewni sobie materialne warunki życia, czy dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej. Te wszystkie utrudnienia, na jakie napotykają osoby niepełnosprawne,

predysponują osoby niepełnosprawne do korzystania przez nie z pomocy finansowej przeznaczonej na ułatwianie im życia w społeczeństwie.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące typu rodzin objętych pomocą społeczną.

Tabela 18. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w okresie 2012-2015.

Liczba rodzin	2012	2013	2014	2015
Rodziny Ogółem	282	306	284	253
o liczbie osób				
1	68	69	78	74
2	37	41	43	42
3	39	43	34	31
4	50	58	40	35
5	40	40	42	28
6 i	48	55	47	43
więcej				
W tym rodziny z				
dziećmi				
o liczbie dzieci				
1	44	46	43	37
2	57	63	54	45
3	27	30	30	25
4	17	15	14	12
5 i	8	11	8	7
więcej				
Rodziny Niepełne				
Ogółem				
o liczbie dzieci				
1	13	12	10	7
2	5	6	9	7
3	4	4	3	3
4 i	4	7	3	3
więcej				
Rodziny Emerytów i				
Rencistów				
o liczbie osób				
1	17	19	18	17
2	16	18	22	19
3	10	11	7	10
4 i	16	19	16	13
więcej				

Źródło: opracowanie na podstawie danych z MGOPS w Pełczycach, 2015.

Analizując typ rodzin, które zostały objęte pomocą społeczną w trzech ostatnich latach, można zauważyć spadek ich liczby w 2015 w stosunku do lat poprzednich. W strukturze ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy dominują te jednoosobowe i o liczbie osób w gospodarstwie domowym powyżej 6. Wśród rodzin z dziećmi dominują

rodziny z dwójką dzieci, wśród niepełnych rodzin dominują te z jednym dzieckiem, wśród rodzin emerytów i rencistów najmniej jest rodzin 3-osobowych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej rozdysponowuje środki finansowe przeznaczając je na realizację zadań, które stanowią przedmiot jego działalności. W poniższej tabeli przedstawiono wielkość środków przeznaczanych w 2015 roku na realizację działań związanych z pomocą osobom zakwalifikowanym do korzystania z pomocy finansowej.

Tabela 19. Wykorzystanie środków finansowych przez MGOPS w Pełczycach w 2015 roku.

Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań:	własnych (w zł)	zleconych (w zł)	razem (w zł)
Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	10 097,00	-	10 097,00
Wspieranie rodziny	39 758,00	-	39 758,00
Rodziny zastępcze	18 771,00	-	18 771,00
Świadczenia rodzinne, Fundusz alimentacyjny	-	2 917 436,00	2 917 436,00
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia	17 353,00	40 098,00	57 451,00
Zasiłki i pomoc w naturze	416 451,00	-	416 451,00
Dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne	113 900,00	2 646,00	116 546,00
Zasiłki stałe	193 021,00	-	193 021,00
Utrzymanie ośrodka	667 835,00	-	667 835,00
Usługi opiekuńcze	129 016,00	-	129 016,00
Pozostała działalność	462 467,00	200,00	462 667,00
Pozostała działalność POKL	55 956,00	-	55 956,00
RAZEM	2 124 625,00	2 960 380,00	5 085 005,00
Procentowy udział w budżecie gminy	-	-	18,40%

Źródło: dane MGOPS w Pełczycach na dzień 16 lutego 2016 roku.

W 2015 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach w ramach zadań zleconych i zadań własnych przyznał świadczenia z pomocy społecznej ogółem dla 250 rodzin, w tym dla 168 rodzin zamieszkujących na wsi.

W ramach działań profilaktycznych na rzecz rodziny wychowującej małoletnie dzieci, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przyjęty został na mocy uchwały Rady Miejskiej w Pełczycach z dnia 12 marca 2015 Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Pełczyce na lata 2015-2017. Adresatami Programu są członkowie rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkujący na terenie miasta i gminy Pełczyce. Podstawowym założeniem Programu jest kontynuowanie i rozwijanie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Za sprawne reagowanie na zidentyfikowane problemy społeczne, w szczególności przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc domową i zaniechanie obowiązków rodzicielskich na terenie Gminy odpowiedzialny jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Do jego zadań należy podejmowanie działań skierowanych do rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, dotkniętych przemocą w rodzinie, niewydolnych wychowawczo oraz integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym celem Zespołu jest zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin dotkniętych tym problemem. Podejmowane działania mają charakter: profilaktyczny (np. propagowanie alternatywnych zachowań wobec przemocy), edukacyjny (np. upowszechnianie wiedzy nt. przemocy i jej negatywnych skutków), pomocowy (np. pomoc psychologiczna, terapeutyczna oraz poradnictwo) i wspierający (np. wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych). Obsługę techniczno-organizacyjną Zespołu zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020 w ramach realizacji założeń Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Klub Integracji Społecznej, powołany uchwałą Rady Miejskiej w Pełczycach dnia 23 sierpnia 2013 roku, który został wpisany do Rejestru Klubów Integracji Społecznej Wojewody Zachodniopomorskiego. Klub został powołany w celu poprawy dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez poprawę ich funkcjonowania psychospołecznego i zmniejszania barier w dostępie do pracy. Celami szczegółowymi Klubu są: (1) przełamywanie bierności i apatii, (2) podnoszenie poczucia własnej wartości

i motywacji do zmian, (3) zwiększanie kompetencji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Klub działa w oparciu o Regulamin Klubu Integracji Społecznej.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej dnia 20 kwietnia 2009 roku utworzony został Klub Integracji Rodzin w Pełczycach. Celem Klubu jest reintegracja działań umożliwiających udzielanie pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i powrocie do pełnienia ról społecznych osób, rodzin dysfunkcyjnych - zagrożonych lub wykluczonych społecznie. Klub realizuje m.in. zadania związane z udzielaniem wsparcia i porady psychologicznej, a także organizuje warsztaty psychoedukacyjne, tematyczne spotkania integracyjne i rodzinne wyjazdy.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r., MGOPS w Pełczycach od 2013 r. zatrudnia Asystenta Rodziny. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że państwo zapewnia ochronę dziecka, a w swojej polityce społecznej i gospodarczej bierze po uwagę i uwzględnia dobro podstawowej komórki społecznej – rodziny. Prawo do szczególnego zainteresowania i szczególnej pomocy ze strony władz publicznych i samorządowych mają rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Jednym z podstawowych zadań pomocy społecznej jest wspieranie rodzin i podopiecznych w przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych, których samodzielnie nie są w stanie pokonać. Niewątpliwie jedną z takich sytuacji życiowych jest niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny a najgorsze z możliwych następstw tej sytuacji to umieszczenie dziecka lub dzieci w pieczy zastępczej. Warunkiem powrotu dziecka do rodziny biologicznej jest istotna zmiana w funkcjonowaniu rodziny poprzez eliminację przyczyny w związku z którą dziecko zostało odebrane.

Asystent wspiera rodzinę, aby ta samodzielnie mogła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Termin ten pochodzi od słowa „asysta”, które jest określeniem osoby towarzyszącej, współobecnej, pomagającej, będącej w pogotowiu. Asystent towarzyszy rodzinie we wprowadzaniu zmian w jej myśleniu, zachowaniu i otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dziecka. Cechami charakterystycznymi w pracy asystenta rodziny jest indywidualizacja pracy w odniesieniu do rodziny, mająca wpływać z faktu małej liczby odbiorców i dostosowania jej do indywidualnych i realnych potrzeb. Asystent ma za zadanie zwiększyć poczucie wpływu rodziny na własne życie podnosząc w ten sposób jej samoocenę w odniesieniu do rodziny jako grupy, jak też samoocenę indywidualną poszczególnych jednostek w tej grupie. W założeniach pedagogicznych,

indywidualna pomoc i konsultacja służyć ma rozwojowi kompetencji społecznych, osiągnięciu wyznaczonych celów, wzbudzeniu wiary we własne możliwości i zasoby wewnętrzne oraz motywowaniu do podejmowania działań, uznawanych do tej pory za niewykonalne. Wynikiem tych działań ma być usamodzielnienie rodziny i pozostawienie dzieci w środowisku rodzinnym, które zapewni im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, umożliwi mu powrót do rodziny. Wyraża to preambuła do ustawy o wspieraniu pieczy zastępczej i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dla dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi (...)”

W 2015 roku w pieczy zastępczej z terenu gminy Pełczyce w różnych formach pieczy zastępczej przebywało 11 dzieci, których koszt utrzymania dla Gminy wyniósł 18.770.36 zł. W roku poprzednim tj. w 2014, w pieczy zastępczej przebywało 5 dzieci a koszt ich utrzymania wyniósł 10.472.13 zł. Koszty umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej od 1 stycznia 2012 roku ponosi samorząd terytorialny a wysokość kwoty partycypacji dla Gminy wynosi 10 % w pierwszym roku, 30 % w drugim roku i 50 % w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2015 roku Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach zakończył realizację partnerskiego projektu systemowego „Kieruj swoim losem”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, realizowanego w okresie 2008-2015. Program projektu został skierowany do osób wycofanych społecznie, mających problem z ukończeniem szkoły, nie posiadających zatrudnienia, mających trudności z poruszaniem się na rynku pracy, chcących podnieść swoje kwalifikacje oraz uaktywnić się zawodowo. Głównymi założeniami projektu było: (1) zwiększenie motywacji beneficjentów do podjęcia aktywności w poszukiwaniu pracy, (2) umożliwienie powrotu na ścieżkę edukacji, (3) podwyższenie kwalifikacji zawodowych beneficjentów (4) zdobycie przez beneficjentów umiejętności autoprezentacji i asertywności,

(5) zmiana losu beneficjentów poprzez pracę nad ich własnym charakterem, (6) poprawienie funkcjonowania beneficjentów w społeczeństwie.

V. Diagnoza i analiza problemów społecznych

1. Ubóstwo

Ubóstwo jest traktowane jako główna przyczyna sytuacji wymagającej udzielenia pomocy społecznej, dlatego ustawa o pomocy społecznej precyzuje je w art. 8 wg. kryterium dochodowego. Na gruncie przepisów ustawy o pomocy społecznej *ubóstwo* odnosi się do sytuacji, w której osoby lub rodziny nie posiadają dochodów lub też ich dochody są poniżej kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu ubóstwa w 2015r. wynosiła 194, w 2014 wynosiła ona 229, podczas gdy w roku 2013 z pomocy skorzystało 235 rodzin. W badanym okresie najwięcej rodzin skorzystało z pomocy z powodu ubóstwa w 2010 (263), najmniej w 2015, przy czym w ostatnim roku w porównaniu do 2010 r. było o 69 rodzin mniej. Należy również zauważyć, że respondenci w badaniu ankietowym na temat sytuacji społecznej w Gminie wskazali problem ubóstwa na czwartym miejscu. Można więc wnioskować, że jest to widoczne negatywne zjawisko, które wymaga uwagi i skłania do poszukiwania skutecznego rozwiązania. Sprzyja temu pozytywny trend spadkowy ilości rodzin z problemem ubóstwa odnotowany w statystykach MGOPS w Pełczycach.

2. Bezrobocie

Równowaga lokalnego rynku pracy to jeden z najważniejszych celów polityki rozwoju społeczno-gospodarczej każdej gminy. Wśród wielu problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości, bezrobocie wydaje się być jednym z najpoważniejszych. Ten problem jest również istotny w gminie Pełczyce, bowiem w rankingu powodów udzielania pomocy społecznej stoi na drugim miejscu, a dodatkowo pociąga za sobą szereg innych problemów. Pomocą osobom dotkniętym bezrobociem w Gminie zajmuje się głównie Powiatowy Urząd Pracy w Choszcznie. Jego działania wspierane są przez Urząd Miejski w Pełczycach i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, które starają się doraźnie pomóc poprzez organizowanie robót publicznych, czy prac społecznie użytecznych.

Bezrobocie w Gminie jest zjawiskiem dotykającym szerokie kręgi społeczne, powodując obniżenie standardu życia mieszkańców i poszerzenie obszaru patologii społecznej, prowadząc nawet do ubóstwa. Jest przyczyną izolacji społecznej, powoduje

obniżenie poczucia własnej wartości oraz utraty autorytetu w rodzinie. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się wtedy często apatia i zniechęcenie.

Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego, realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych, wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji. Zdarza się, że długotrwałym bezrobociem objęci są wszyscy dorośli członkowie rodziny. W rodzinach takich występują często dodatkowe dysfunkcje, tj. nieumiejętność przystosowania się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku pracy, bierność i towarzyszące często tym zjawiskom patologie, głównie problem alkoholowy.

Dzieci pochodzące z rodzin, gdzie rodzice są osobami bezrobotnymi, odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno-ekonomicznej, czy życiowego nieudacznictwa. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność.

Rodziny, w których żyją osoby bezrobotne, szczególnie długotrwale pozostające bez prawa do zasiłku, z konieczności stają się klientami pomocy społecznej.

Stopa bezrobocia w Polsce jest wysoka w porównaniu z innymi, zwłaszcza „starymi” krajami Unii Europejskiej. W województwie zachodniopomorskim w sierpniu 2015 roku wynosiła 7,1% a w powiecie choszczeńskim 9,7%. Sytuacja w gminie Pełczyce, w porównaniu z pozostałymi gminami w powiecie choszczeńskim, jest jednak korzystna, bowiem jedynie w gminie Choszczno poziom bezrobocia jest niższy (8,4%), niż w gminie Pełczyce, w której utrzymuje się na poziomie 9,8%, przy czym najwyższa stopa bezrobocia w powiecie wynosi 11,6% (w gminie Bierzwnik).

Tabela 20. Poziom bezrobocia gminy Pełczyce na tle innych gmin powiatu choszczeńskiego i woj. zachodniopomorskiego (stan na miesiąc sierpień 2015 roku)*

	ogółem	w tym kobiet	wskaźnik bezrobocia
gmina Bierzwnik	355	170	11,6%
gmina Choszczno	1195	671	8,4%
gmina Drawno	338	180	9,9%
gmina Krzęcin	288	161	11,5%
gmina Pełczyce	504	278	9,8%
gmina Recz	421	225	11,4%
powiat choszczeński	3101	1685	9,7%
woj. zachodniopomorskie	77211	41826	7,1%

Źródło : Wojewódzki Urząd Pracy, Bezrobocie wg gmin, 2015.

* procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Analizując poziom bezrobocia w Gminie w okresie 2010-2015 widać, że w 2015 jest on najniższy, na co wskazują wyniki z Tabeli 20. Najwyższy wskaźnik był w pierwszym roku (2010) okresu badawczego i to zarówno jeśli chodzi o ogólną liczbę bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym, jak i liczbę kobiet i osób zamieszkujących na wsi. Rok 2011 był korzystny, po czym w okresie 2012-2013 wzrastała zarówno ogólna liczba osób bezrobotnych, jak i liczba kobiet, osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi. Najniższy wskaźnik bezrobocia w Gminie odnotowano w sierpniu 2015 roku i to zarówno w gminie, jak i w powiecie choszczeńskim.

Tabela 21. Stan bezrobocia w gminie Pełczyce i powiecie choszczeńskim w okresie 2010-2015 (stan na sierpień 2015)*

stan na sierpień	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	709	613	680	651	566	504
w tym kobiet	355	342	362	366	320	278
na wsi	474	419	460	449	401	355
wskaźnik bezrobocia	13,7	11,8	13,1	12,4	10,9	9,8
powiat choszczeński - wskaźnik bezrobocia	12,2	12,1	12,4	12,3	10,8	9,7

Źródło: WUP Szczecin, 2015.

* procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Biorąc pod uwagę prawo do otrzymania przez osoby bezrobotne z gminy Pełczyce zasiłku w okresie 2012-2014, widać, że w 2014 ich liczba spadła, i to zarówno osób z prawem, jak i bez prawa do zasiłku. Z pewnością ma na to wpływ ogólny spadek poziomu bezrobocia, na co wskazują dane zawarte w powyższej tabeli.

Tabela 22. Liczba osób bezrobotnych z prawem i bez prawa do zasiłku w latach 2012-2014.

Liczba osób bezrobotnych:	2012	2013	2014
ogółem	790	757	600
z prawem do zasiłku	130	90	77
bez prawa do zasiłku	660	667	523

Źródło: opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Analizując liczbę osób bezrobotnych z podziałem na wiek widać, że w okresie 2012-2014, liczba osób w zasadzie w każdej grupie wiekowej spada (co przedstawiają trzy kolejne tabele), z małymi wyjątkami. Otóż w 2013 roku wzrosła nieznacznie liczba osób w wieku 35-44 lata ze 143 do 147 oraz w wieku 55-59 lat z 72 do 76 osób. Po czym w roku 2014 nastąpił spadek w każdej grupie wiekowej.

Tabela 23. Liczba osób bezrobotnych z podziałem na wiek w roku 2014.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Ze względu na czas pozostawania bez pracy					
			do 1 m-ca	do 3 m-cy	do 6 m-cy	do 1 roku	do 2 lat	pow. 2 lat
WIEK	18-24	108	15	27	19	14	22	11
	25-34	162	21	38	16	27	22	38
	35-44	122	12	30	18	13	17	32
	45-54	114	6	28	16	21	19	24
	55-59	67	9	17	7	6	11	17
	60-64	27	1	10	1	4	2	9

Źródło : opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Tabela 24. Liczba osób bezrobotnych z podziałem na wiek w roku 2013.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Ze względu na czas pozostawania bez pracy					
			do 1 m-ca	do 3 m-cy	do 6 m-cy	do 1 roku	do 2 lat	pow. 2 lat
WIEK	18-24	157	17	41	37	23	22	17
	25-34	209	18	53	32	34	30	42
	35-44	147	17	25	28	19	22	26
	45-54	141	7	28	28	24	30	24
	55-59	76	4	17	11	9	18	17
	60-64	27	1	10	1	3	6	6

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Tabela 25. Liczba osób bezrobotnych z podziałem na wiek w roku 2012.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Ze względu na czas pozostawania bez pracy					
			do 1 m-ca	do 3 m-cy	do 6 -m-cy	do 1 roku	do 2 lat	pow. 2 lat
WIEK	18-24	164	17	47	33	21	27	19
	25-34	230	22	58	46	30	37	37
	35-44	143	9	34	25	19	33	23
	45-54	154	8	36	17	39	25	29
	55-59	72	5	14	9	12	16	16
	60-64	27	1	5	2	9	3	7

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, w sierpniu 2015 roku zarejestrowanych było 278 kobiet bezrobotnych, które stanowiły 55% ogółu osób bezrobotnych w Gminie, na co wskazują wyniki zaprezentowane w tabeli 26. Te wyniki wskazują, że zarówno ich liczba, jak i udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w porównaniu z rokiem 2014 spadły (2014-56,5%), jednak jest stosunkowo wysoki w porównaniu z latami poprzednimi (2010-50%, 2012-53,2%), lecz niższy niż w okresie 2013-2014 (56,2% i 56,5%). Liczba bezrobotnych kobiet w latach 2012-2014 została przedstawiona poniżej.

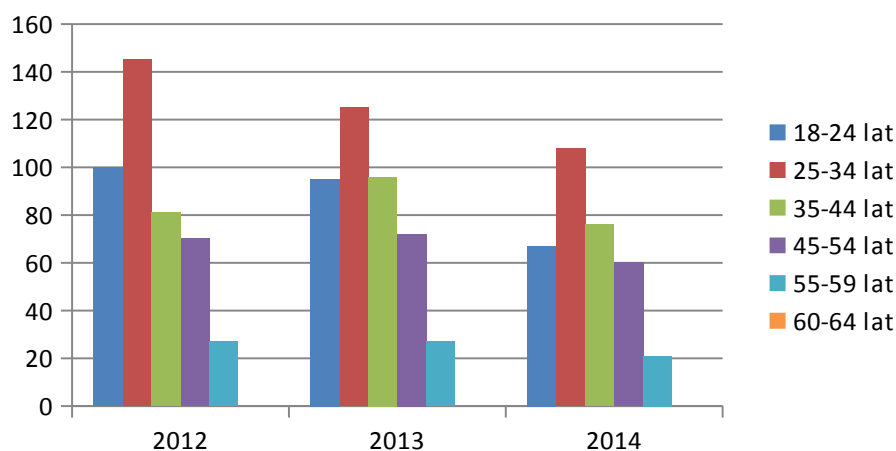
Tabela 26. Liczba bezrobotnych kobiet w okresie 2012-2014.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych kobiet		
		2012	2013	2014
Wiek	18-24	100	95	67
	25-34	145	125	108
	35-44	81	96	76
	45-54	70	72	60
	55-59	27	27	21
	60-64	0	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Poniżej z kolei przedstawiono dynamikę liczby bezrobotnych kobiet z podziałem na wiek. Niestety wyniki wskazują, że najwięcej kobiet bezrobotnych jest w wieku 25-34 i 35-44 lat. Jest to o tyle niepokojące, że jest to wiek produkcyjny. Również wysoki udział mają kobiety w wieku 18-24 roku życia, co z kolei może wskazywać na duży udział absolwentek szkół, które po ich ukończeniu nie mogą znaleźć pracy.

Wykres 1. Udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w okresie 2012-2014 z punktu widzenia ich wieku – gmina Pełczyce.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

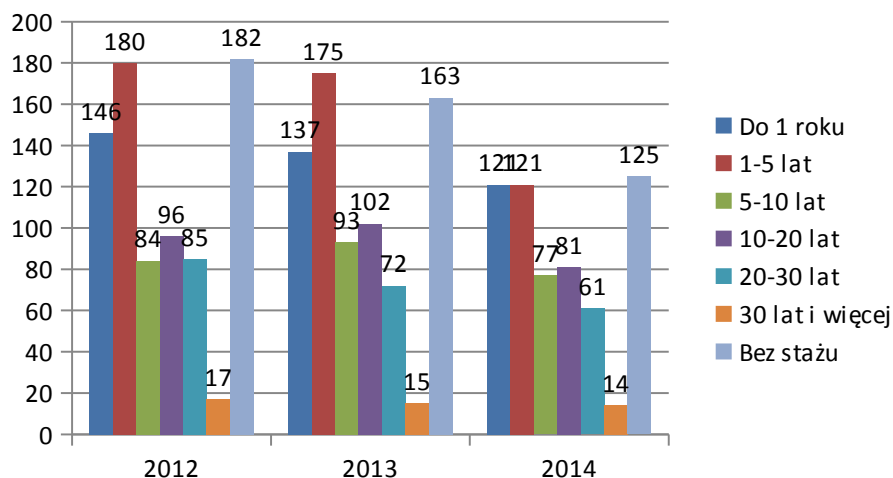
Jak wykazuje powyższy rysunek, najwyższy udział kobiet bezrobotnych jest zarówno w grupie kobiet w wieku produkcyjnym 25-34 i 35-44 lata, jak i do 24 roku życia. Można wnioskować, że kobiety po ukończeniu szkoły, nie posiadając jeszcze żadnego stażu pracy mają problem ze znalezieniem pracy. Poniższe wyniki badań potwierdzają ten trend, bowiem widać, że w badanym okresie 2012-2014 liczba osób bez pracy i to zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jest najwyższa. Wysoka jest również liczba osób bez pracy, które mają krótki tj. do 5 lat, staż pracy. Co prawda w kolejnych latach obie liczby spadają, jednak zjawisko jest niepokojące.

Tabela 27. Bezrobotni pod względem stażu pracy w okresie 2012-2014.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych		
		2012	2013	2014
Staż pracy	Do 1 roku	146	137	121
	1-5 lat	180	175	121
	5-10 lat	84	93	77
	10-20 lat	96	102	81
	20-30 lat	85	72	61
	30 lat i więcej	17	15	14
	Bez stażu	182	163	125

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Wykres 2. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w okresie 2012-2014 z punktu widzenia okresu pozostawania bez zatrudnienia – gmina Pełczyce.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby nie posiadające żadnego stażu pracy, czyli najczęściej absolwenci, bądź osoby nigdy nie pracujące. Najmniej bezrobotnych odnotowano w grupie osób legitymujących się stażem 30-letnim. Dane te wskazują jednak najprawdopodobniej na to, iż osoby te w większości nabyły już uprawnienia emerytalne, bądź też prawo do świadczeń przedemerytalnych. W grupie bezrobotnych ze stażem pracy do 1 roku odnotowano w 2014 roku 121 osób, ze stażem od 1 roku do 5 lat również 121 osób, ze stażem od 5 do 10 lat – 77, od 10 do 20 lat - 81 osób, a ze stażem od 20 do 30 lat – 61 osób. Można zaryzykować twierdzenie, że im dłuższy staż pracy, tym mniej jest osób pozostających bez pracy.

Biorąc pod uwagę wykształcenie, bezrobocie w większym stopniu dotyka osoby z niższym, niż wyższym poziomem kwalifikacji, co potwierdzają dane w poniższej tabeli i na poniższym rysunku.

Tabela 28. Liczba osób bezrobotnych pod względem wykształcenia w okresie 2012-2014.

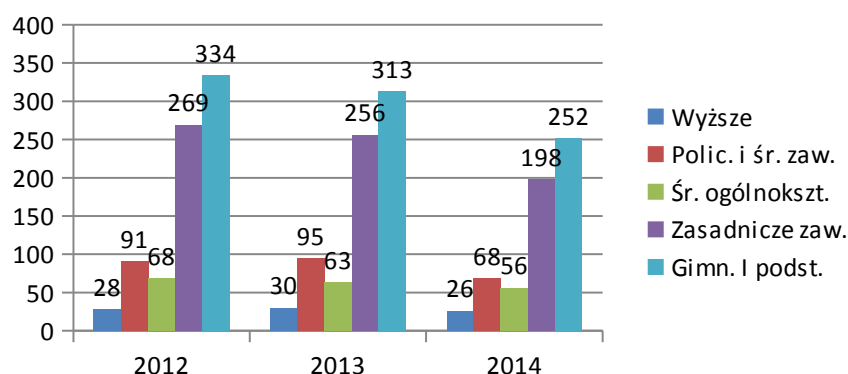
Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych		
		2012	2013	2014
Wykształcenie	wyższe	28	30	26
	policealne i średnie zawodowe	91	95	68
	średnie ogólnokształcące	68	63	56
	zasadnicze zawodowe	269	256	198

	gimnazjalne i podstawowe	334	313	252
--	--------------------------	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszcznie, 2015.

Charakteryzując bezrobocie według wykształcenia, można zaobserwować taką samą tendencję od kilku lat: najwięcej osób poszukujących pracy jest wśród osób kończących szkoły zasadnicze zawodowe oraz gimnazja i szkoły podstawowe. Pierwszą rzeczą, jaką zauważymy podczas analizy poniższego wykresu, jest fakt, że największe grupy bezrobotnych tworzą osoby bez wykształceniem (legitymujące się wykształceniem podstawowym lub nawet niepełnym) – jest łącznie 252 bezrobotnych w 2014, choć ich liczba w porównaniu do lat ubiegłych spadła.

Wykres 3. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w okresie 2012-2014 z punktu widzenia ich wykształcenia – gmina Pełczyce.

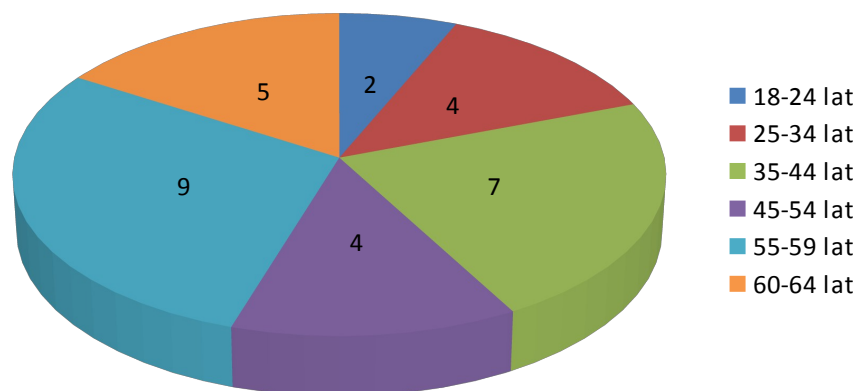
Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszcznie, 2015.

Tabela 29. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych w roku 2014.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych
		2014
Wiek	18-24	2
	25-34	4
	35-44	7
	45-54	4
	55-59	9
	60-64	5

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszcznie, 2015.

Wykres 4. Udział osób bezrobotnych niepełnosprawnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w okresie 2012-2014 według wieku osób pozostających bez zatrudnienia – gmina Pełczyce.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Choszczynie, 2015.

Liczbę bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyszczególniono w powyższej tabeli. W 2014 roku najwięcej było ich w wieku 55-59 lat - 9 osób, najmniej w wieku 18-24 lat – 2 osoby.

Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej lub uczestniczących w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, czy indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Prace te odbywają się bez nawiązania stosunku pracy i organizowane są one przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne są wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Osoby wykonujące prace w ramach prac społecznie użytecznych pracują w wymiarze do 10 godzin tygodniowo. Osobie świadczącej prace społecznie użyteczne przysługuje świadczenie podlegające waloryzacji a ta nadal posiada status osoby bezrobotnej. W 2015 roku minimalna kwota świadczenia wynosiła 8,10 zł/godz.

Prace społecznie użyteczne odbywają się na podstawie art. 73a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015r. poz. 149, z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych (Dz.U. z 2011 r. poz. 921).

W 2015 roku osoby wyznaczone przez MGOPS zostały skierowane do 19 miejscowości, 2 szkół i 1 przedszkola na terenie Gminy, w których świadczyły pracę o charakterze porządkowo- gospodarczym, animatora kultury w świetlicach wiejskich, nadzoru i utrzymania porządku na placach zabaw, sprzątania oraz pomocnicze w kuchni na terenie szkół i przedszkola.

Wielu klientów MGOPS zgłasza corocznie gotowość do wykonywania prac społecznie użytecznych i są to osoby, które napotykają na trudności w podjęciu stałej pracy, w szczególności ze względu na wiek i brak wykształcenia.

Tabela 30. Osoby zatrudnione w ramach prac społecznie użytecznych z terenu gminy Pełczyce w latach 2010-2015

Okres zatrudnieni a	01.02.2010 30.11.2010	01.02.2011 30.09.2011	13.02.2012 30.11.2012	04.02.2013 30.11.2013	03.02.2014 30.11.2014	02.02.2015 30.11.2015
Ilość osób	65	66	70	82	102	88

Źródło : Dane uzyskane od pracownika MGOPS w Pełczycach, 2016.

Wyniki przedstawione w powyższej tabeli wskazują, że w przyjętym okresie badawczym najwięcej osób skorzystało z możliwości uczestnictwa w pracach społecznie użytecznych w 2014 roku, najmniej w 2010 roku ,od którego to następował wzrost ilości osób, po czym w roku 2015 roku nastąpił ich spadek osiągając poziom 88 osób.

3. Osoby niepełnosprawne i starsze

W 2015 roku z pomocy społecznej skorzystało 109 osób niepełnosprawnych. Co prawda dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują, że z roku na rok, począwszy od 2010, spada liczba osób, które otrzymują świadczenia z powodu trudnej sytuacji życiowej, jednak dane demograficzne kraju wskazują, że w ogólnej liczbie mieszkańców Polski wzrasta liczba osób starszych, co nakłada na instytucje pomocy społecznej obowiązek podjęcia działań skierowanych na pomoc tej grupie i ich rodzinom.

Za niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123 poz.776 z późn. zm.) osoby, dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Niepełnosprawność dotyczy zarówno sfery psychicznej, fizycznej jak i umysłowej człowieka.

Osoby niepełnosprawne wymagają często dodatkowej, specjalnej opieki medycznej, pielęgnacyjnej i edukacyjnej w sytuacji, kiedy rodzina sama nie jest w stanie jej zapewnić. Wywierają one duży wpływ na pozostałych członków rodziny, rzutują na ich materialną i emocjonalną sferę życia. Osoby niepełnosprawne napotykają także na liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, w rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy przybierające postać barier architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych, czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy, czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia lub dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe tj. bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykają osoby długotrwanie chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych. Respondenci w badaniu ankietowym w 2015 oceniali, że jest to istotny problem i 39,4% respondentów wskazało na brak opieki nad osobami starszymi, 41,8% na długotrwałą lub ciężką chorobę - uznając te problemy społeczne za ważne i wymagające rozwiązania w trybie pilnym. Z roku na rok rośnie liczba osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby: 2010-47, 2011-51, 2012-46, 2013-47 a 2 2014 aż 69 osób. W 2015 z 65 rodzin.

Problem osób niepełnosprawnych w Gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym, jak i społeczności lokalnej. W Pełczycach nie funkcjonują jednak żadne stowarzyszenia, czy kluby pomagające osobom chorym lub niepełnosprawnym (najbliższe znajdują się w Barlinku i w Choszczynie). Zadania służby zdrowia w dziedzinie leczenia i rehabilitacji w Gminie realizuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej AKMED w Pełczycach.

Próby takiej działalności podejmuje działający w Pełczycach Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, oddział Rejonowy w Pełczycach. Liczy on w chwili obecnej 170 członków, w tym 7 członków zarządu. ZERiI organizuje wycieczki zagraniczne i krajowe,

warsztaty, szkolenia oraz spotkania integracyjne m.in.: „Dzień Seniora”, „Dzień Babci i Dziadka”, „Dzień Dziecka”, „Wigilia na Rynku”, „Dzień Niepełnosprawnych” itp. Część tych przedsięwzięć ZERiI organizuje przy współpracy z M-GOK w Pełczycach. Stowarzyszenie pozyskuje środki zewnętrzne na integrację osób starszych ze społecznością lokalną, aby umożliwić im korzystanie z wielu ofert kulturalnych, otwarcie się na zewnątrz, nabranie pewności siebie i przeświadczenia „że nie jest się samym” oraz poprawy poziomu i jakości życia. Począwszy od roku 2015 ZERiI realizuje w porozumieniu i z pomocą MGOPS-u w Pełczycach Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w gminie Pełczyce.

Związek zrzesza emerytów, rencistów, inwalidów w celu:

- poprawy ich warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, samorządowej ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi,
- organizowania życia kulturalnego i artystycznego,
- reprezentowania ich interesantów wobec organów władz i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowanie ich problemów wśród społeczeństwa.

Dla osiągnięcia swych celów Związek:

- prowadzi działalność charytatywną i udziela pomocy swoim członkom w sprawach socjalno-bytowych,
- tworzy fundusze na cele socjalno-bytowe,
  - współdziała z organami władz, administracji publicznej i samorządowej oraz instytucjami i organizacjami społecznymi,
  - podejmuje różnorodne działania służące pozyskiwaniu środków finansowych na realizację celów i zadań statutowych,
- organizuje wyjazdy wypoczynkowe i integracyjne.

Polityka społeczna mając na względzie stan zdrowia jednostki bierze pod uwagę czynniki ekonomiczne i społeczne. Jej zadaniem jest m.in. wyrównywanie dostępu do służby zdrowia oraz tworzenie warunków dla zdrowia społeczeństwa. Natomiast badając kwestie zdrowia polityka społeczna rozróżnia jej trzy dziedziny:

- profilaktykę - zapobieganie chorobom w społeczeństwie poprzez kształtowanie odpowiedniego rozwoju człowieka oraz warunków jego życia wpływających na jego zdrowie,
- leczenie - nastawienie na człowieka chorego, na rozpoznanie i leczenie,

- rehabilitację - przywracanie do zdrowia, sprawności i przydatności społecznej ludzi dotkniętych kalectwem lub upośledzonych fizycznie, psychicznie, społecznie.

Formą pomocy w przypadku osoby dotkniętej niepełnosprawnością jest zasiłek opiekuńczy. Przysługuje on osobom-opiekunom, na których zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli te rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą niepełnosprawną.

4. Problem uzależnień

Problem uzależnień dotyczy głównie alkoholizmu i narkomanii. Alkoholizm to zaburzenie polegające na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Spożywanie zazwyczaj w dużych dawkach alkoholu przez alkoholika jest spowodowane przymusem o charakterze psychicznym i somatycznym i nie podlega jego woli, jednak możliwe jest jego powstrzymanie i utrzymanie abstynencji. Mechanizm powstawania uzależnienia nie jest do końca wyjaśniony i nie ma bezpośredniego związku z nadużywaniem alkoholu, choć w końcu do niego prowadzi. Ryzykownie nadużywa alkoholu około 16% polskiego społeczeństwa. Wobec wielu osobistych i społecznych negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu powstaje pytanie, dlaczego ludzie w ogóle piją napoje alkoholowe. Pytanie o powody rodzi zawsze mniej lub bardziej wiarygodne racjonalizacje. Prawda jest taka, że większość dorosłych ludzi wie, że alkohol jest toksyną, a mimo to go spożywa. Zatem alkohol jest na tyle atrakcyjny, że sięgają po niego, mimo świadomości ryzyka, jakie pociąga za sobą jego picie.

Efektywna pomoc w rozwiązaniu trudnych sytuacji życiowych nadużywających alkoholu członków społeczności gminnej oraz klientów pomocy społecznej, wymaga zajęcia się kwestią alkoholizmu. Nadużywanie alkoholu jest bowiem często nie tylko podłożem problemów, z którym zgłaszają się klienci pomocy społecznej, ale również zasadniczą przeszkodą w osiągnięciu trwałej poprawy ich sytuacji życiowej. Konsekwencje dotyczą nie tylko pijących alkohol, ale również najbliższe otoczenie, zwłaszcza członków ich rodzin, utrudniając im, a czasem wręcz uniemożliwiając, realizację podstawowych potrzeb materialnych, psychologicznych i społecznych. W sposób znaczący nadużywanie alkoholu przez członków społeczności obniża wartość jego kapitału. Osoby nadużywające alkohol

to trudni klienci nie tylko pomocy społecznej, ale również służby zdrowia, czy wymiaru sprawiedliwości.

Zwiększenie kompetencji w obszarze pracy z osobami pijącymi alkohol, wdrażanie nowych metod oddziaływania na nie oraz ich bezpośrednie otoczenie, prawidłowa i skuteczna profilaktyka to ważne i potrzebne zadanie, jakie stoi przed władzami samorządu.

Zjawisko narkomanii wzrasta z kolei z powodu zwiększającej się dostępności do środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

Z problemem nałogu alkoholowego pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat. Wśród respondentów w badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2015 stanowi on jeden z głównych negatywnych zjawisk społecznych i został wskazany na czwartym miejscu. Problem nadużywania alkoholu przez osoby korzystające z pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ często obok alkoholizmu występują zaburzenia między członkami rodziny, bieda, bezrobocie, problemy wychowawcze i przemoc.

Nadużywanie alkoholu stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczycielskie działanie niestety można obserwować wśród klientów pomocy społecznej w Pełczycach. W 2015 roku z pomocy ośrodka z powodu alkoholizmu skorzystało 87 osób i w porównaniu do lat ubiegłych (okres 2011-2014) była to najwyższa liczba. Przez trzy lata począwszy od roku 2011 z pomocy korzystało co roku 47 osób, w 2014 już 62 osoby. Wzrost osób korzystających z pomocy społecznej świadczy o pogłębiającym się problemie.

Problem alkoholizmu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, na co wskazują dane zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 31. Liczba osób korzystających z pomocy w zakresie zwalczania problemu uzależnień.

Rok	kobiety	mężczyźni	razem
2010	17	23	40
2011	15	35	50
2012	12	33	45
2013	21	47	68

2014	28	59	87
------	----	----	----

Źródło : Dane uzyskane od pracownika PKI w Pełczycach, 2015.

Powyższe dane pokazują, ile osób korzystało z usług Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin w Pełczycach. Widoczny jest trend rosnący i to zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, ludzi w różnym wieku i niezależnie od płci. Wniosek wypływający z tego faktu jest taki, że instytucja tego typu jest potrzebna w Gminie, w której mieszkańcy borykają się z problemem uzależnienia alkoholowego.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność Gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz powołanego Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ich Rodzin - z telefonem zaufania. Ponadto powołany jest Pełczycki Klub Abstynenta, który zajmuje się pomocą osobom uzależnionym i ich rodzinom. W ramach tego stowarzyszenia funkcjonują Grupa JANTAR i Grupa Al.-anon, DDA, które wspierają osoby trzeźwiejące poprzez organizowanie mitingów, warsztatów tematycznych, rekolekcji trzeźwościowych, jak również wyjazdów grupowych na imprezy związane z trzeźwieniem.

W ramach działalności statutowej Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach oraz Zespół Interdyscyplinarny wspiera i organizuje Grupę Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu jak również regularne spotkania z psychologiem - specjalistą terapii uzależnień.

5. Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin

Rodzina jest podstawową i najważniejszą komórką społeczną. Aby dobrze wypełniała swoje zadania związane z opieką nad dzieckiem i prawidłowo rozwijała się, powinna być otoczona opieką władz i wspierana w swoich działaniach poprzez powołane w tym celu instytucje. Konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin, do zmian postaw wobec życia z biernej na czynną oraz wyuczenia umiejętności gospodarowania środkami finansowymi.

Dysfunkcjami współistniejącymi w bezradności są: problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, niedojrzałość emocjonalna rodziców, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym ujawniające się w postaci zachowania agresywnego, buntowniczego, przejawiającego się łamaniem przez dzieci i młodzież panujących obyczajów i norm.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często występująca wśród świadczeniobiorców Ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny podopiecznych Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, bądź występuje u nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców.

W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są „same sobie”, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół w Gminie – ankiety (Tabela nr 32). Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje, jakiego rodzaju

działania opiekuńczo-wychowawcze, profilaktyczne i lecznicze powinny być prowadzone wśród dzieci i młodzieży w celu wyeliminowania dotykających ich problemów.

Tabela 32. Najsilniej występujące problemy w środowisku szkolnym i rodzinnym uczniów szkół podstawowych

Lp.	Rodzaj problemu	Stopień nasilenia cechy		
		często (w %)	rzadko (w %)	brak (w %)
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	6,6	44,3	49,1
2.	Konflikty z rodzeństwem	20,3	44,8	34,9
3.	Konflikty z nauczycielami	5,0	33,5	61,5
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	12,1	50,4	37,5
5.	Kłamstwa	13,5	47,1	39,4
6.	Wagary	5,4	16,0	78,6
7.	Alkoholizowanie się	3,7	13,5	82,8
8.	Narkotyzowanie się	2,9	4,5	92,6
9.	Palenie papierosów	8,2	11,5	80,3
10.	Ucieczki z domu	1,2	3,3	95,5
11.	Kradzieże	2,5	5,5	92
12.	Agresja i przemoc, w szczególności:			
	- poniżanie	5,4	14,6	78
	- zastraszanie	3,3	10,7	86
	- znęcanie	3,3	8,2	88,5
	- bicie	4,1	13,5	82,4
	- wymuszenie pieniędzy	2,9	3,7	93,4
	- zmuszanie do palenia	0,4	2,9	96,7
13.	Autoagresja	1,7	8,8	89,5
14.	Przestępczość ujawniona	0,8	5,0	94,2
15.	Niszczenie mienia szkolnego	2,1	11,5	86,4
16.	Powtarzanie klasy	3,7	18,1	78,2
17.	Udział w grupach, które mają negatywny wpływ na ucznia lub jego otoczenie	4,6	14,1	81,3
18.	Opieka kuratora sądowego	2,0	3,7	94,3
19.	Przemoc w rodzinie	2,5	2,9	94,5
20.	Zaniedbanie w domu	1,2	4,9	93,9
21.	Wykorzystywanie seksualne	1,7	1,2	97,1

Źródło : Opracowanie na podstawie ankiet przeprowadzonych w szkołach gminy Pełczyce w 2015 roku.

Analiza powyższych informacji, które zebrane zostały w wyniku badania ankietowego przeprowadzonego na przełomie września i października 2015 roku wśród dzieci i młodzieży w Pełczycach wskazuje, że problemy, na które najczęściej wskazują badani to głównie konflikty z rodzeństwem i z kolegami szkolnymi oraz kłamstwo. Powyższe dane wskazują więc na brak poważnych konfliktów, które występują z dużym nasileniem. Nie oznacza to jednak, że nie należy bacznie obserwować środowiska szkolnego. Trwałym i pozytywnym

zmianom w funkcjonowaniu dziecka sprzyja systemowe oddziaływanie na jego środowisko życia.

W celu zmniejszenia nasilenia oraz eliminowania na terenie szkoły zachowań o cechach patologii społecznej powinna być stale prowadzona profilaktyka wśród dzieci i młodzieży, połączona z wnikliwą obserwacją zachowania uczniów. Powinny być również organizowane zajęcia zapobiegawcze na godzinach wychowawczych, apele, konkursy o tematyce profilaktycznej. Uczniowie powinni mieć świadomość, że zawsze mogą liczyć na wsparcie pedagoga szkolnego. Z uczniami sprawiającymi kłopoty należy prowadzić rozmowy wychowawcze.

Obraz, jaki wyłania się z analizy wyników badania ankietowego przeprowadzonego w 2015, wskazuje, że 44,8% badanych wskazało na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, co wskazuje na istotność tego problemu społecznego w Gminie. 39,9 % badanych wskazało, że zauważa problem zaniedbania dzieci. Z kolei wśród negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży respondenci najczęściej wskazywali spożywanie przez młodzież alkoholu (76,9%), zaniedbania wychowawcze (60%), zaniedbanie socjalne i demoralizacja (po 40%).

W tym samym badaniu ankietowym respondenci pytani byli o to, jakie działania powinny być podjęte w celu eliminowania problemów społecznych w Gminie. Duża część respondentów wskazała, że ważnym jest, aby w Gminie były organizowane specjalistyczne formy pomocy np. poradnictwo rodzinne, interwencja kryzysowa (38,4%), czy świadczenie pracy socjalnej (45,9%).

Wobec wyżej opisanych problemów, wskazana jest realizacja działań w zakresie funkcjonowania świetlicy socjoterapeutycznej. Zaleca się kontynuowanie organizowania wycieczek dzieciom z rodzin o niskim statusie materialnym, a także organizowanie zajęć pozaszkolnych, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne. Na takie rozwiązanie wskazywali respondenci najczęściej (62%) w części ankiety dotyczącej propozycji działań na rzecz pomocy dzieciom w trudnej sytuacji społecznej. Również wiele wskazań było na tworzenie dodatkowych rozwiązań w środowisku dzieci i młodzieży tj. spotkań z pedagogiem rodzinnym, czy terapeutą (40%) oraz wspieranie organizacji pozarządowych w organizowaniu przedsięwzięć adresowanych do najmłodszych (38,4%).

6. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest jednym z poważniejszych problemów społecznych, o którym nie należy zapominać. Jest on o tyle poważny, ponieważ łączy się często z niedostateczną wykrywalnością tego zjawiska. Zdecydowana większość aktów przemocy do jakich dochodzi odbywa się w sferze niedostępnej dla osób z poza rodziny. Odnotowywane przypadki stosowania przemocy w rodzinie są tylko wierzchołkiem góry lodowej. Przemoc w rodzinie jest nie tylko skrywana przez fizyczną barierę ścian domu, ale również bardzo często przez opory członków rodziny do upowszechniania tej wiedzy na zewnątrz. Istniejąca bariera wstydu, strachu, czy też niewiary w możliwość rozwiązania tego problemu przez wyspecjalizowane do tego placówki niezwykle utrudnia zwalczanie tej formy patologii społecznej.

Na terenie gminy Pełczyce w 2014 odnotowano 6 przypadków korzystania z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie. Udzielona pomoc miała charakter finansowy. Na tle pozostałych problemów, które stanowiły powód do udzielenia pomocy społecznej, to nieduża liczba, choć niestety to nie świadczy o tym, iż tego problemu w Gminie nie ma.

Na terenie gminy Pełczyce najwięcej osób skorzystało z pomocy w 2013 – 13 osób, w latach poprzednich było to od 3-4 osób. W roku 2015 odnotowano 3 przestępstwa znęcania się nad rodziną. W porównaniu do lat poprzednich liczba tych przestępstw zmalała, z poziomu 20 w 2013, 17 w 2012 i 10 w 2014 roku. Nie można się jednak łudzić, iż jest to liczba odzwierciedlająca całość tego problemu. Należy również zwrócić uwagę, że istnieje ścisły związek pomiędzy dokonywanymi aktami przemocy i sytuacją rodzin, w których taka przemoc istnieje. W zdecydowanej większości są to rodziny dotknięte problemem alkoholowym.

Na terenie gminy Pełczyce w roku 2014 odnotowano 26 Niebieskich Kart, które stanowią podstawę podejrzenia o stosowaniu przemocy w rodzinie. Po ich przeanalizowaniu Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjął do realizacji 16 Niebieskich Kart. W 2014 roku przy rozpatrywaniu wymienionej ilości NK nie odnotowano przemocy wobec dzieci, co jednak nie świadczy o tym, że przemoc nie istnieje.

Zarządzeniem Burmistrza Pełczyc z dnia 4 stycznia 2011 roku został powołany Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w celu usprawniania systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w szczególności przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy domowej, demoralizacji nieletnich, zaniedbywania obowiązków rodzicielskich.

Formą pomocy na rzecz dzieci wychowujących się w rodzinach patologicznych jest świetlica socjoterapeutyczna, która istnieje i działa na terenie gminy Pełczyce. Zadaniem

światlicy profilaktycznej jest przede wszystkim fachowa pomoc i opieka pozalekcyjna dla dzieci z rodzin alkoholowych.

Na terenie Gminy Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Ala i As” realizowało m.in. projekty ze środków pozyskanych z Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich. W 2010 roku zrealizowano projekt pn. „Wyjazd integracyjno-edukacyjny pod hasłem: *Szczecin znany i nieznan – czyli poznajemy nasze miasto wojewódzkie*”. W ramach projektu beneficjenci zwiedzali miast Szczecin, poznawali jego historie i najważniejsze zabytki. W przedsięwzięciu brały udział dzieci, młodzież i rodzice, którzy na co dzień angażują się w życie społeczności lokalnej, szczerą się osiągnięciami w konkursach tematycznych, biorą udział w zawodach sportowych, uświetniają uroczystości miejskie i gminne i reprezentują Gminę na zewnątrz. Stowarzyszenie zorganizowało również w 2010 kolonię sportowo-edukacyjną pod hasłem „W krainie Gryfitów” w Ustroniu Morskim, w której uczestniczyło 50. dzieci i młodzieży z gminy Pełczyce.

Stowarzyszenie realizowało również projekty dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. W roku szkolnym 2010/2011 realizowało w Szkole podstawowej projekt pod hasłem „Droga do sukcesu”, w ramach którego odbywały się zajęcia wyrównawcze i rozwijające dla uczniów klas IV-VI oraz spotkania uczniów i rodziców z psychologiem. W roku szkolnym 2011/2012 realizowało zajęcia wyrównawcze i rozwijające dla uczniów klas IV-VI w Szkole Podstawowej pod hasłem „Nauka - Lubię to”. W roku szkolnym 2012/2013 Stowarzyszenie realizowało w Szkole Podstawowej w Pełczycach projekt pod hasłem „Inwestycja w przyszłość”, w którym odbyły się zajęcia wyrównawcze i rozwijające z matematyki i języka polskiego dla uczniów klas IV-VI oraz zajęcia teatralne, zajęcia pod hasłem "Rusz umysł" oraz zajęcia plastyczne.

7. **Bezdomność**

Według danych posiadanych przez Urząd Miejski w Pełczycach, bezdomność na terenie Gminy nie jest zjawiskiem występującym na dużą skalę. W 2014 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało 10 rodzin, którym owa pomoc została udzielona z powodu bezdomności. Na terenie Gminy nie działa żadne schronisko dla bezdomnych. Na problem bezdomności wskazało 22,8% respondentów w badaniu

ankietowym przeprowadzonym w 2015 roku, co uplasowało ten problem społeczny na ostatnim miejscu w rankingu ważności społecznych zjawisk negatywnych.

W przypadku dotknięcia problemem bezdomności, w uzasadnionych sytuacjach organizowana jest pomoc w postaci chociażby opłacania pobytu w specjalnych jednostkach zapewniających schronienie osobom bezdomnym.

8. Przestępczość

Problem przestępczości został opisany w części Strategii „Stan bezpieczeństwa”. Na podstawie danych pozyskanych z Posterunku Policji w Pełczycach widać, że liczba przestępstw maleje, poza przestępstwami związanymi z kierowaniem pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu oraz środków odurzających oraz wypadkami przy pracy i drogowymi.

9. Sytuacja mieszkaniowa

Od 2015 roku na liście ubiegających się o mieszkanie są 32 rodziny. Rodziny oczekujące na mieszkania to z reguły osoby o niskich dochodach, których nie stać na kupno własnego mieszkania lub na opłacanie z własnych środków rynkowego czynszu. Osoby dysponujące zasobami pieniężnymi, które pozwalałyby na zakup mieszkania w budynku wielorodzinnym lub na płacenie czynszu po cenach niepreferencyjnych, podejmują z reguły decyzję o budowie domu jednorodzinnego, którego koszt, biorąc pod uwagę niewygórowane ceny gruntu w Pełczycach, jest niewiele wyższy, niż koszt standardowego mieszkania o zdecydowanie mniejszej powierzchni.

Ważnym elementem opisującym sytuację mieszkaniową są także opłaty za wynajem. Czynsze w mieszkaniach komunalnych na terenie Gminy uległy w ostatnich latach nieznacznemu wzrostowi, jednak wciąż utrzymują się na stosunkowo niskim poziomie, przy średniej stawce ok. 1,29 zł za m² powierzchni. Najuboższe rodziny płacą już od 0,43 zł. za m², co jest stawką właściwie symboliczną.

Tabela 33. Wysokość czynszów w gminnych zasobach mieszkaniowych w latach 2010-2015 za m².

Rok	Wysokość czynszów w mieszkaniach komunalnych na m ²
2010	od 0,38 zł do 1,88 zł.
2011	od 0,38 zł do 1,88 zł.

2012	od 0,40 zł. do 2,02 zł.
2013	od 0,41 zł. do 2,07 zł.
2014	od 0,42 zł. do 2,12 zł.
2015	Od 0,43 zł. do 2,15 zł.

Źródło: dane ZGKiM i Urzędu Miejskiego w Pełczycach, 2015.

Osobom o niskich dochodach przysługuje dodatek mieszkaniowy, który jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez Gminę. To świadczenie częściowo rozwiązuje problem finansowy związany z posiadaniem mieszkania, jednak nie jest to problem jedyny, który dotyczy sytuacji mieszkaniowej w Gminie.

Na problem braku mieszkań w Pełczycach wskazało 61,7% respondentów w badaniu ankietowym z września 2015 roku a w rankingu ważności problemów społecznych zajmuje on trzecie miejsce. Wśród propozycji rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, 8,3% badanych wskazało, że należy budować tanie mieszkania w Pełczycach lub stale zwiększać dostęp do najmu tańszych mieszkań.

VI. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Pełczyce

1. Badania opinii społecznej

Badanie Ankietowe

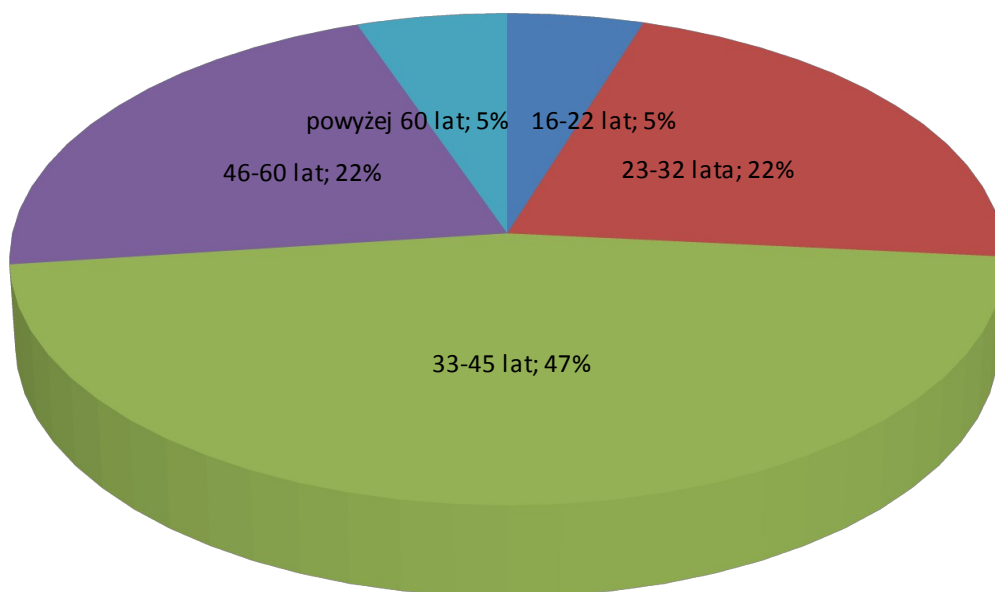
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie powinna powstawać jedynie w oparciu o opinie i przemyślenia decydentów Gminy, ale przy jej formułowaniu należy przede wszystkim brać pod uwagę potrzeby oraz dążenia do rozwiązywania problemów społecznych całej społeczności lokalnej.

W związku z tym, w prace nad Strategią zaangażowano mieszkańców gminy Pełczyce zakładając, że wspólnie w ten sposób wypracowany dokument strategiczny znajdzie pełną akceptację zarówno mieszkańców, jak i reprezentującej ich Rady Gminy.

Aby zagwarantować aktywny udział społeczności lokalnej w procesie nakreślania strategicznych kierunków rozwiązywania aktualnych i zapobieganiu powstawania przyszłych problemów natury społecznej, przeprowadzono badanie ankietowe.

Proces badania opinii społecznej przeprowadzono na przełomie miesiąca września i października 2015 roku. Mieszkańcy byli szeroko informowani o trwających pracach nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz o możliwości wzięcia udziału w procesie ankietowania. Informacje o badaniu umieszczono na stronie internetowej Urzędu Miasta, w tym w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na tablicy ogłoszeń przy Urzędzie Gminy oraz na tablicy w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Informacja o badaniu pojawiła się również we wszystkich szkołach na terenie Gminy, również sołtysi zachęcali mieszkańców do wzięcia udziału w wyrażaniu swojej opinii. Ostatecznie do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynęło 246 wypełnionych ankiet. Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 77,6% badanych osób. Jeśli chodzi o wiek osób biorących w badaniu, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 33-45 lat. Grupy wiekowe respondentów przedstawia poniższy wykres.

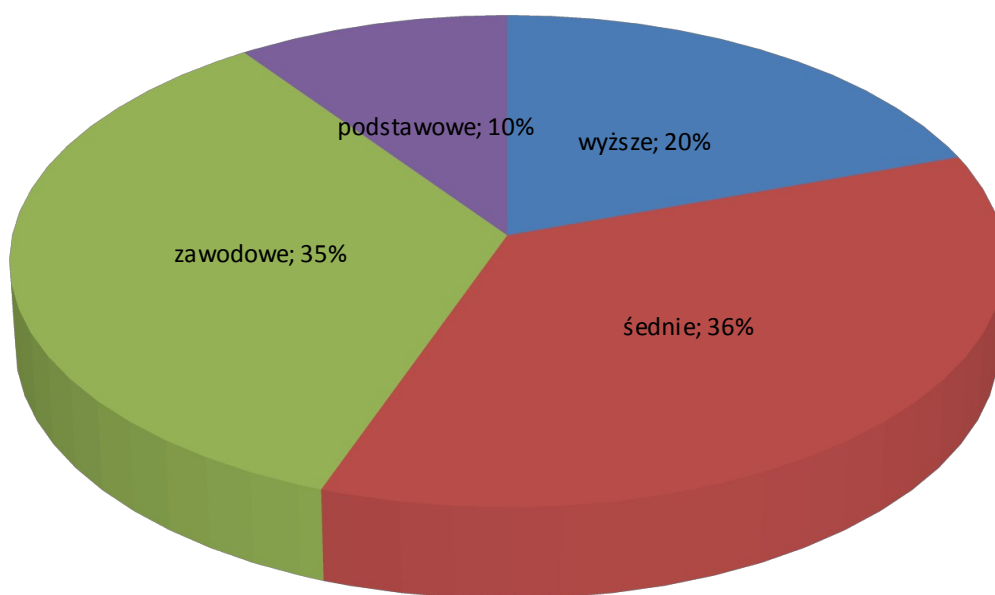
Wykres 5. Struktura grupy wiekowej respondentów w badaniu z 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet wypełnianych od września do października 2015 roku.

W grupie respondentów przeważały osoby pracujące (65,8%), zamieszkujące obszary wiejskie (52,9%) z wykształceniem średnim (35,9%) i zawodowym (34,7%). Strukturę wykształcenia respondentów przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Struktura grupy respondentów pod względem ich wykształcenia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet z wypełnianych od września do października 2015 roku .

Pierwsze pytanie w ankiecie, jakie zostało skierowane do respondentów, dotyczyło wyrażenia opinii na temat panującej sytuacji gospodarczej w gminie Pełczyce. W sumie 34,9% respondentów jest zadowolonych z sytuacji gospodarczej, przy czym za „dobrą” uznało ją 7,5%, a za „raczej dobrą” 27,4%. Niezadowolonych jest 50,8% badanych, wśród nich 36,6% wskazało na „raczej złą sytuację” a 14,2% na „złą”. W porównaniu do wyników badania ankietowego z 2006 roku (56% niezadowolonych, 32,5% zadowolonych) podczas przygotowywania poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, aktualne wyniki wskazują, że wzrósł odsetek mieszkańców zadowolonych a zmalał niezadowolonych z sytuacji gospodarczej w Gminie.

W kolejnym pytaniu respondenci oceniali sytuację przeciętnej rodziny żyjącej w gminie Pełczyce. Tutaj wyniki również wskazują, że sytuacja przeciętnej rodziny, w porównaniu z wynikami z 2006, polepszyła się zdaniem respondentów. W poprzednich badaniach aż 66% badanych uznała, że jest ona „raczej złą” i „złą”, natomiast w aktualnych 49,3% respondentów ocenia ją jako złą, 39,1% za dobrą, natomiast 11,6% nie potrafiło ustosunkować się do pytania.

W trzecim pytaniu mieszkańcy ocenili, jak żyje się im w porównaniu z gminami sąsiednimi. Ponad połowa (51,6%) badanych mieszkańców gminy Pełczyce uznało, że żyją na podobnym poziomie (w poprzednim okresie badawczym 47%), 32,4% oceniło, że żyje im się gorzej, 5,2%, że lepiej a 10,8% badanych nie ustosunkowało się do pytania.

Czwarte pytanie dotyczyło problemów społecznych, które zdaniem badanych najczęściej występują w Gminie. 81,6% respondentów uznało, że najważniejszym problemem na terenie Gminy jest alkoholizm, 75,5% że bezrobocie, 61,7% brak mieszkań a 53,4% za największą bolączkę uznało ubóstwo mieszkańców Gminy. Szczegółowe zestawienie problemów według procentowej liczby wskazań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Czy dostrzega Pan/Pani w miejscu swojego zamieszkania następujące problemy społeczne:

Problem	Tak (w %)	Nie (w %)	Nie wiem (w %)
Ubóstwo	53,4	29,7	16,9
Alkoholizm	81,6	10,6	7,8
Narkomania	25,6	40,0	34,4
Bezdomność	22,8	55,4	21,8
Bezrobocie	75,5	15,9	8,6
Niepełnosprawność	43,7	34,0	22,3
Brak opieki nad osobami starszymi	39,4	37,2	23,4

Długotrwała lub ciężka choroba	41,8	29,8	28,4
Przemoc w rodzinie	33,9	35,2	30,9
Zaniedbane dzieci	39,9	38,2	21,9
Brak mieszkań	61,7	25,4	12,9
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	44,8	26,7	28,5
Przestępczość	30,6	43,7	25,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet z 2015 roku.

W piątym pytaniu respondenci wyrazili swoją wiedzę na temat istnienia na terenie Gminy instytucji zajmujących się rozwiązywaniem wyżej wymienionych problemów. 39,4% respondentów odpowiedziało, że posiadają wiedzę o funkcjonowaniu na terenie Gminy takich instytucji, 16,3% uważa, że takowych nie ma, natomiast 44,3% badanych uznało, że nie wie, czy takie instytucje działają w Gminie. Wśród instytucji najczęściej wskazywanych przez respondentów znalazły się: MGOPS (49,7%), Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemami Alkoholowymi (23,7%), Policja (8,1%), Klub Integracji Rodziny (4,7%), Urząd Miejski w Pełczycach (2,7%) oraz Klub Integracji Społecznej (2,1%).

W kolejnym, szóstym pytaniu respondenci zostali poproszeni o zaznaczenie tych negatywnych zjawisk, które odnoszą się do dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę Pełczyce (z wymienionych ośmiu propozycji respondenci mieli wskazać 4 najbardziej ich zdaniem istotne). Badani najczęściej wskazywali na alkoholizm (76,9%), zaniedbania wychowawcze (60%) oraz po tyle samo wskazań (po 40%) miały zaniedbanie socjalne i demoralizacja. W dalszej kolejności pojawiły się narkomania (23,5%) i przestępczość (22,4%), później trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze (12,5%), a na końcu sieroctwo (3,4%). Respondenci mogli wpisać w tym pytaniu inne negatywne zjawiska, które nie zostały poddane ocenie w ankiecie i wśród najczęściej pojawiających się są: niepilnowanie dzieci, nieporządek, brak placówek umożliwiających rozwój osobisty młodzieży, przemoc i znęcanie psychiczne oraz brak świetlic terapeutycznych.

W siódmym pytaniu respondenci mieli wskazać działania, które powinny podjąć jednostki Gminy, aby eliminować i łagodzić zagrożenia i problemy społeczne, przy czym spośród zaproponowanych w ankiecie, można było wskazać maksymalnie cztery. Najczęściej respondenci wskazywali na konieczność stworzenia dodatkowych form opieki nad dzieckiem umożliwiających rodzicom podjęcie pracy (51,4%), zwiększeniu działań polegających na świadczeniu pracy socjalnej (45,9%), organizowania robót publicznych (44,7%) oraz prac społecznie użytecznych (40%). W dalszej kolejności: tworzenie dodatkowych ośrodków

pomocy społecznej np. klubów, stowarzyszeń (38,8%), organizowanie specjalistycznych form pomocy tj. poradnictwa rodzinnego, interwencji kryzysowej (38,4%), 27,8% badanych uznało, że należy ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, przy czym 40,3% uznało, że należy je zwiększyć a najmniej wskazań było na konieczność pomocy w migracji zarobkowej (24,3%). Podobnie jak we wcześniejszych pytaniach, w tym również respondenci mogli sugerować własne rozwiązania. Wśród nich znalazły się w kolejności: zwiększanie ilości miejsc pracy i zwalczanie bezrobocia, pozyskiwanie inwestorów z zewnątrz.

W przedostatnim pytaniu respondenci zostali poproszeni o zaznaczenie maksymalnie 2 najistotniejszych zadań z 5 zaproponowanych, które powinna podjąć Gmina, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej. Ankietowani najczęściej wskazywali na tworzenie nowych i doposażanie już istniejących świetlic (62%) oraz organizowanie pomocy w środowisku potrzebujących np. poprzez oferowanie pomocy pedagoga rodzinnego, czy terapeuty (40,4%), na trzecim miejscu znalazło się wspieranie organizacji pozarządowych w organizowaniu przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży (38,4%), na kolejnym uruchamianie punktów konsultacyjno-informacyjnych dla rodzin (30,6%), dla 27,1% respondentów ważne jest, aby w Gminie zostały utworzone interdyscyplinarne zespoły ds. wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym. Badani wskazywali również własne propozycje a wśród nich: pomoc dzieciom w postaci finansowania dla nich obiadów, czy wycieczek oraz zwiększenie nakładów finansowych na już istniejące formy pomocy.

W ostatnim, dziewiątym pytaniu respondenci wskazywali własne propozycje rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. Najwięcej wskazań było na tworzenie nowych miejsc pracy (33,3%), dalej na budowę mieszkań i zwiększenie dostępu do najmu istniejących już lokali (8,3%), integracji młodzieży poprzez oferowanie dla nich kół zainteresowań, dodatkowych zajęć pozalekcyjnych (6,7%), organizowanie dojazdów do pracy (5%) oraz zwiększenie ilości zajęć w świetlicach (5%).

Spotkanie z liderami Gminy

Drugim elementem uspołecznienia procesu tworzenia Strategii było organizowanie spotkań z mieszkańcami oraz lokalnymi liderami Gminy.

Pierwsze spotkanie odbyło się 30 września 2015 roku w sali konferencyjnej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Pełczycach. Do udziału w spotkaniu zaproszono członków Gminnego Zadaniowego Zespołu Integracji Społecznej powołanego Zarządzeniem Nr 47/2015 z dnia 3 września 2015 przez Burmistrza Pełczyc. Uczestnicy Zespołu wraz z Dyrektorem firmy odpowiedzialnej za przygotowanie Strategii, omówili harmonogram prac oraz zakres merytoryczny Strategii.

Drugie spotkanie odbyło się 25 listopada 2015 roku. Szerokiemu gronu przedstawicieli poszczególnych instytucji gminnych oraz mieszkańców z terenu Gminy została przedstawiona analiza badania ankietowego, analiza SWOT oraz zaprezentowano misję oraz wstępne cele strategiczne i działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie. W spotkaniu udział wzięło około 50 osób, obecni byli sołtysi, dyrektorzy instytucji samorządowych, lokalni przedsiębiorcy, mieszkańcy, urzędnicy odpowiedzialni za kluczowe wydziały w Urzędzie Miejskim oraz przedstawiciele władz Gminy.

Zaprezentowane podczas spotkania cele strategiczne i szczegółowe, dodatkowo zostały poddane szerokim konsultacjom społecznym. Mieszkańcy Gminy zostali bowiem powiadomieni o możliwości zgłaszania przez nich uwag, sugestii i propozycji do przedstawionych materiałów a informacja o tym wraz z dokumentami pojawiła się na stronach internetowych Urzędu Miejskiego w Pełczycach, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz na miejskich tablicach ogłoszeń W Pełczycach. Konsultacje trwały jeden tydzień. Ostatecznie zaprezentowane na drugim spotkaniu cele zostały zaakceptowane przez społeczność lokalną, bowiem nie zgłoszono wobec nich żadnych zastrzeżeń.

Dzięki szerokiej współpracy z lokalną społecznością Pełczyc i udziałowi w pracach przygotowawczych nad Strategią przedstawicieli różnych środowisk z terenu Gminy, możliwe było sformułowanie takich jej zapisów, które najwierniej obrazują potrzebę i sposoby rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Pełczyc.

2. Analiza SWOT

Uwagi ogólne

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Planowanie strategiczne powinno być podporządkowane następującym regułom:

- wskazanie, określenie i zdefiniowanie problemu (poprawne zdefiniowanie problemu ma istotny wpływ na poprawne określenie celów i zastosowanie metod, co z kolei pozwala ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań);
- przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (wskazanie, w jaki sposób będą porównywane i oceniane badane problemy);
- określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakłada się, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu; należy je też opisać ze szczegółami);
- prezentacja rozwiązań i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatywy rozwiązań według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich);
- bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania, konieczną jest stała ocena, czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Metoda ta pozwala na ocenę wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na rozwój badanej organizacji.

Analiza SWOT opiera się na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację. Analiza SWOT polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S** (Strengths) – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (Opportunities) – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (Threats) - zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

W analizie SWOT, którą przygotowano na potrzeby stworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce, zostały uwzględnione następujące czynniki:

- siła, a więc wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabości, a więc wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse, a więc zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia, a więc zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

W formie graficznej analizę SWOT przedstawia poniższa tabela.

Rysunek 1. Obraz graficzny Analizy SWOT

		Uwarunkowania	
		wewnętrzne	zewnętrzne
Wywierany wpływ	pozytywny	Silne strony	Szanse
	negatywny	Słabe strony	Zagrożenia

Źródło: G. Gierszewska, M. Romanowska, Analiza strategiczna przedsiębiorstwa, PWE, Warszawa 2003, s. 236.

Na podstawie przedstawionej we wcześniejszych rozdziałach diagnozy stanu istniejącego Gminy, diagnozy i analizy problemów społecznych oraz zebranej opinii mieszkańców, została opracowana analiza SWOT.

Silne strony

W obszarze rynku pracy:

- spadek poziomu bezrobocia, w szczególności w każdej grupie wiekowej mieszkańców oraz wśród kobiet, poza tym niemal najniższy (9,8% w 08.2015) na tle pozostałych gmin powiatu choszczeńskiego;

W obszarze demografii:

- potencjał demograficzny:
  - utrzymujący się od 2009 udział procentowy osób w wieku produkcyjnym w strukturze grup ekonomicznych: 2009 - 64,6%, 2014 -64,4%, przy czym w 2014 w Polsce ich udział wynosił 63%;
  - w 2014 wysoki udział osób w wieku przedprodukcyjnym na poziomie 19,8% (w powiecie choszczeńskim 18,3%, w Polsce 18,0%);
  - niski udział osób w wieku poprodukcyjnym na tle powiatu i Polski w 2014: 15,8% / 17,3% / 19%;
- korzystny przyrost naturalny w Gminie: 2013 rok - 1, 2014 rok - 12;

W obszarze udzielanej pomocy grupom szczególnie dotkniętym problemami społecznymi:

- prowadzenie działań socjalnych i zapobiegających dysfunkcjom rodziny - wysoko ocenione przez respondentów, którzy wśród instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych na 1. miejscu wskazali MGOPS (49,7%), wysokie wskazania otrzymały również: Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemami Alkoholowymi, Policja, Klub Integracji Rodziny, Urząd Miejski w Pełczycach;
- aktywnie działający Pełczycki Klub Abstynenta, świadczący pomoc terapeutyczną i rehabilitacyjną w formie cotygodniowych mityngów, poradnictwa i konsultacji terapeuty, czy uczestnictwa w rozmowach terapeutycznych w Punkcie Konsultacyjnym;
- aktywnie działający Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Pełczycach, posiadający bogatą ofertę kulturalno-warsztatową i odpowiedzialny za kultywowanie tradycji, edukację artystyczną dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów oraz wzbogacanie życia kulturalnego gminy; współpracujący z innymi podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej.

W obszarze społeczno-gospodarczym:

- korzystne warunki do tworzenia gospodarstw proekologicznych, rozwoju turystyki i agroturystyki;
- korzystne warunki krajobrazowe i klimatyczne do organizacji wypoczynku i rekreacji;
- brak przemysłu silnie niszczącego środowisko;
- współpraca z instytucjami pozarządowymi zajmującymi się osobami uzależnionymi;
- dobre rozpoznanie środowiska społecznego przez pracowników socjalnych;

- otwartość MGOPS na współpracę z innymi podmiotami w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- dobry dostęp do bazy leczenia odwykowego;

Słabe strony

W obszarze rynku pracy:

- występowanie wysokiego poziomu bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych, bez stażu oraz wśród kobiet w wieku produkcyjnym (najwyższy udział w grupie wiekowej);
- 87,2 % osób bezrobotnych pozbawionych jest prawa do zasiłku (wyższy udział, niż w roku 2012, ale niższy niż w 2013);
- wśród osób długotrwale bezrobotnych przeważają te z niskim poziomem wykształcenia – w tej grupie brak jest zainteresowania kształceniem ustawicznym;
- niekorzystne tendencje polegające na dziedziczeniu bezrobocia i patologii;

W obszarze udzielanej pomocy grupom szczególnie dotkniętym problemami społecznymi:

- niewystarczająca ilość gminnych organizacji pozarządowych zajmujących się eliminowaniem problemów społecznych;
- zbyt skromna oferta spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież na terenach wiejskich;
- niewystarczająca oferta pomocy skierowana do osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;

W obszarze społeczno-gospodarczym:

- przeważająca liczba małych gospodarstw rolnych (do 5 ha);
- niezadawalająca sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy, w szczególności:
  - 7,5% respondentów wskazała, że sytuacja Gminy jest dobra, 14,2% wskazała na złą,
  - na tle sąsiednich gmin, 5,2% mieszkańców Pełczyc wskazało, że żyje się im lepiej, 32,4%, że gorzej;
- niewielki popyt wewnętrzny wynikający z niskich dochodów mieszkańców Gminy;
- główne powody korzystania z pomocy to ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność – najpoważniejsze problemy społeczne trudne do wyeliminowania;
- niewystarczająca ilość mieszkań w zasobach Gminy;

- brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do podejmowania działań mających na celu poprawę własnej sytuacji;
- ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych;
- bariery architektoniczne utrudniające codzienne funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym;
- występowanie problemów alkoholowych w rodzinach, co często jest powodem konfliktów i przemocy domowej;
- niski stopień zgazyfikowania gminy;
- niewystarczająca ilość specjalistów zajmujących się rodzinami z problemami;

Szanse

W obszarze gospodarczym i ekologicznym:

- atrakcyjność miasta ze względu na historyczny układ przestrzenny;
- występowanie wolnych terenów do realizacji inwestycji związanych z ekonomicznym rozwojem gminy;
- występowanie korzystnych warunków do produkcji rolnej;
- brak przemysłu silnie niszczącego środowisko;
- korzystne położenie gminy, w szczególności atrakcyjne położenie w środowisku przyrodniczym stwarzające możliwość ekologicznej promocji Gminy;
- przyjazna polityka władz Gminy ukierunkowana na pozyskiwanie inwestorów oraz rozwój i wzrost gospodarczy;
- korzystne wskaźniki krajowe dotyczące wzrostu i rozwoju gospodarczego na tle innych państw UE;
- wdrażanie programów dotyczących rozwoju przemysłu, inwestycji, turystyki i agroturystyki;
- krajowa realizacja programów ukierunkowanych na korzystanie ze źródeł energii odnawialnej oraz uświadamianie potrzeby recyklingu i prowadzenia racjonalnej gospodarki odpadami;
- brak uciążliwego przemysłu i transportu dla środowiska naturalnego w Gminie;
- możliwość korzystania ze środków pomocowych z Unii Europejskiej w okresie programowania 2014-2020.

W obszarze społecznym:

- wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców Pełczyc;
- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów społecznych, w szczególności dotyczących dzieci i młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych;
- aktywizowanie osób biernych społecznie do działań na rzecz poprawy życia w Gminie;
- bogata oferta na rynku usług edukacyjnych, w tym dostępność kształcenia na e-platformach;
- korzystna prorodzinna polityka państwa ukierunkowana na poprawę dietności polskich rodzin, w tym przyjazne systemowe rozwiązania dotyczące pomocy dla rodzin, w tym świadczenie rodzinne na dziecko, karty dużych rodzin;
- programy i systemowe rozwiązania dotyczące profilaktyki żywienia dzieci i młodzieży;
- wykorzystywanie multimediiów w procesie kształcenia;
- brak występowania zjawiska „uzależnienia” od pomocy społecznej;
- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, starszych, chorych i samotnych;
- wzrost zainteresowania pomocą skierowaną do osób w podeszłym wieku, w szczególności możliwości pozyskania z UE środków na tworzenie dziennych ośrodków pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym;
- dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych - likwidowanie barier architektonicznych;
- uwrażliwianie młodzieży na potrzeby ludzi starszych;
- prowadzenie promocji zdrowego stylu życia;
- zainteresowanie wspólną pracą fachowców z różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom;
- wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną;
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży;
- istnienie systemu wsparcia dla osób z problemami uzależnień.

W obszarze zwalczania bezrobocia:

- podejmowanie lokalnych i regionalnych działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu;
- postępujący spadek poziomu bezrobocia;
- systemowe programy pomocy w obszarze zwalczania bezrobocia, skierowane szczególnie do osób wykluczonych społecznie oraz długotrwale bezrobotnych;
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej.

Dotyczące systemu pomocy społecznej:

- standaryzacja w usługach socjalnych;
- racjonalne rozdzielanie środków publicznych;
  - ciągle doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę pomocy społecznej;
  - dobra współpraca z innymi jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty;
  - prawidłowy przepływ informacji pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym w dziedzinie pomocy społecznej;
  - rozwój działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób z problemami społecznymi oraz grup szczególnego ryzyka.

Zagrożenia

Natury ekonomicznej:

- wysoki poziom rozwarstwienia społecznego, co negatywnie wpływa na stosunki społeczno-ekonomiczne, efektem czego są pojawiające się problemy społeczne, w tym pogłębiające się zjawisko biedy, bezsilności, bezradności i bezrobocia;
- zła sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju nie zapewnia pełnej pomocy osobom dotkniętym problemami społecznymi;
- brak odpowiednich systemowych rozwiązań prawno-ekonomicznych, które skutecznie zachęcałyby przedsiębiorców do inwestowania na terenie Gminy;
- brak finansowania z UE przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie z powodu trudności w aplikowaniu o fundusze z programów pomocowych UE, czego powodem jest brak wystarczających środków stanowiących udział własny Gminy.

Natury społecznej:

- postępująca degradacja wartości rodziny, postępująca apatia i zniechęcenie oraz upadek „kultury pracy”;
- perspektywa niżu demograficznego;
- wzrost tendencji do osłabiania się więzi międzyludzkich;
- brak jednoznacznie sformułowanych systemowych działań skierowanych do osób szczególnie dotkniętych problemami społecznymi tj. długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, uzależnionych;
- emigracja najlepiej wykształconych i najbardziej dynamicznych grup społecznych do ośrodków miejskich bądź innych krajów członkowskich Unii Europejskiej;
- istnienie negatywnego stereotypu człowieka „starszego”;
- prowadzona polityka państwa w dalszym ciągu nie gwarantuje „godnego” poziomu życia osobom starszym, a system emerytalno-rentowy stwarza małe szanse na poprawę ich warunków życia;
- alienacja i marginalizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- niekorzystne tendencje dotyczące wzrostu przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich;
- możliwość wzrostu afirmacji alkoholu i nikotyny wśród młodzieży;
- brak spójnej i efektywnej polityki mieszkaniowej państwa wspierającej rozwój budownictwa mieszkaniowego (komunalnego, socjalnego, spółdzielczego);
- możliwość wystąpienia zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności oraz marginalizacji grup i osób;
- brak zainteresowania kulturą ze strony sporej części społeczeństwa.

Dotyczące problemu bezrobocia:

- brak systemowych rozwiązań dotyczących tworzenia nowych miejsc pracy, w szczególności dla osób młodych oraz osób bezrobotnych długotrwale poszukujących pracy;
- istnienie negatywnych zjawisk związanych z zatrudnianiem np. nielegalnego zatrudniania, zatrudniania na umowy „śmieciowe”;
- niedostateczna liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz brak jednoznacznej polityki państwa w tym obszarze;
- na terenie Gminy możliwe: wzrost bezrobocia, w tym długotrwałego, wzrost zjawiska

dziedziczenia bezrobocia oraz wystąpienie zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych;

- niska mobilność zawodowa i geograficzna, a także mała dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich;
- w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem możliwość wystąpienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych; długotrwałe bezrobocie może wpływać na osłabienie więzi społecznych, a w konsekwencji na rozwój patologii społecznych;
- wzrost bezrobocia z powodu niedostosowania kwalifikacji do ofert na rynku pracy, co jest efektem m.in. braku kształcenia ustawicznego oraz brakiem spójności pomiędzy systemem edukacji a potrzebami rynku pracy.

Dotyczące systemu pomocy społecznej:

- niewystarczające przygotowanie absolwentów do potrzeb w zakresie służb pomocy społecznej, w tym brak ofert szkoleniowych dotyczących pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną dla kadry pomocy społecznej;
- zbyt duża biurokratyzacja udzielania pomocy społecznej, uwarunkowana przepisami prawa;
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze;
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością wykonywanych przez nich zadań połączone ze złym finansowaniem pomocy społecznej;
- brak spójnej i całościowej polityki państwa w zakresie pomocy społecznej, co ma odzwierciedlenie w Gminie.

3. Wizja

Wizja definiowana jest jako pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wprowadzone na podstawie uznanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania. Kreowanie wizji, czyli przewidywanie przyszłości, wymaga nie tylko twórczej wyobraźni i zdolności do syntezy, ale także ogromnej wiedzy, na podstawie której można stworzyć obraz przyszłości. Określając wizję, poszukuje się odpowiedzi na pytanie, co należy stworzyć?

Wizja gminy Pełczyce brzmi następująco:

Gmina Pełczyce to aktywna, kreatywna i zintegrowana społeczność lokalna wspierająca się w swoich działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarczego, i społecznego, która kładzie szczególny nacisk na rozwiązywanie problemów społecznych przy jednoczesnym wykorzystaniu istniejącego potencjału gospodarczego oraz zasobów naturalnych Gminy.

4. Misja

Gmina z definicji jest wspólnotą samorządową zorientowaną na zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Polegać ma to nie tylko na dystrybucji dóbr, lecz na tworzeniu możliwości i warunków do wzrostu i rozwoju we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego, w szczególności z uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym.

Apatia i niemożność odnalezienia się w nowej rzeczywistości prowadzą do ciągłego obniżania się zdolności mieszkańców do samodzielnego rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych i uzależnienia od sformalizowanych procedur pomocy społecznej. Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili w dużym zakresie samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia.

Zdefiniowane zadania pozwalają na sformułowanie misji gminy Pełczyce w zakresie polityki społecznej, którą jest:

Integracja społeczności lokalnej gminy Pełczyce, która ukierunkowana jest na osobisty i zawodowy rozwój oraz aktywne przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Założenia polityki społecznej

Założenia polityki społecznej, realizowanej przez gminę Pełczyce, zdefiniowane są w następujących obszarach:

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu najsłabszych grup społecznych żyjących w ubóstwie, wynikającym szczególnie z bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i innych dysfunkcji.
2. Rozwój systemu wsparcia dla osób szczególnie zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych, starszych, pozostających długotrwale bez zatrudnienia.
3. Rozwój systemu pomocy dziecku i rodzinie w celu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców oraz dzieciom niedostosowanym społecznie.
4. Wdrażanie i koordynacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Założenia polityki społecznej realizowane będą poprzez:

1. Zagwarantowanie udziału organizacji pozarządowych w budowaniu i realizacji systemowych działań na rzecz integracji i wyrównywania szans grup największego ryzyka.
2. Prowadzenie działań umożliwiających wykorzystanie środków finansowych funduszy strukturalnych, w oparciu o zasadę partnerstwa i współpracę różnych podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
3. Opracowanie i realizację programów zgodnych z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
4. Realizacja polityki związanej z mieszkalnictwem socjalnym.
5. Podejmowanie działań profilaktyczno-interdyscyplinarnych, kompleksowych, skoordynowanych na rzecz dzieci i ich rodzin.
6. Pobudzanie społecznej aktywności ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb we własnym zakresie – tworzenie społeczeństwa odpowiedzialnego za los własny i własnych rodzin.

7. Tworzenie pomocy i punktów wsparcia dla osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
8. Stałe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pracującą z osobami z grup szczególnego ryzyka w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

5. Cele strategiczne i szczegółowe

5.1. Cel strategiczny 1: Budowanie systemu pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb osób zagrożonych marginalizacją

Cele szczegółowe:

1. Ograniczenie skutków ubóstwa.

Kierunki działań:

- Udzielenie pomocy materialnej i finansowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, innymi ustawami i uchwałami Rady Gminy.
- Opracowywanie co roku bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej.
- Badanie i monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego osób korzystających ze wsparcia materialnego.
- Rozwijanie szeroko rozumianego poradnictwa dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej, w tym tworzenie biur porad społecznych, przeciwdziałanie bezradności tej grupy.
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich – dożywianie w szkołach, stypendia socjalne, wyprawka szkolna, dopłata do przedszkola, wypoczynek wakacyjny, bilety na imprezy sportowe i kulturalne.
- Wsparcie programów propagujących i promujących wśród środowisk zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego postaw aktywnych, pomocy sąsiedzkiej, inicjowanie powstania grup samopomocy.
- Przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji w środowisku lokalnym ludzi biednych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (praca socjalna, kampanie medialne).
- Wspieranie inicjatyw propagujących integrację środowisk z grup ryzyka socjalnego ze społecznością lokalną oraz przeciwdziałających się stereotypom na temat osób korzystających z pomocy społecznej, bezrobotnych, uzależnionych.

- Rozwijać poradnictwo specjalistyczne

2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego udziału w życiu społecznym.

Kierunki działań:

- Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień w szczególności poprzez rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem Internetu i mediów lokalnych (prasa, radio, telewizja kablowa).
  - Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do opieki medycznej i rehabilitacji poprzez zwiększenie dostępu do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunkach korzystania z nich.
  - Bieżące informowanie niepełnosprawnych o możliwościach dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz możliwościach zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.
  - Systematyczne świadczenie osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
  - Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z PCPR oraz PUP i informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia.
  - Prowadzenie rehabilitacji społecznej i zawodowej dla osób niepełnosprawnych poprzez terapię zajęciową oraz prowadzenie doradztwa i poradnictwa zwiększającego potencjał zawodowy i możliwości uzyskania pomocy przez osoby niepełnosprawne.
3. Poprawa jakości życia oraz zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym ludzi starszych i chorych.

Kierunki działania:

- Stałe diagnozowanie potrzeb i bezpieczeństwa socjalnego ludzi starszych.
- Zapewnienie usług opiekuńczych i wspierających ludziom starym w miejscu zamieszkania.
- Rozwój placówek wsparcia dziennego dla osób starych, inicjowanie tworzenia domów dziennego pobytu, zespołów usług socjalnych (posiłki, fryzjer, pranie, sprząatanie za odpłatnością).

- Wspieranie rodzin opiekujących się starszym, całkowicie niesamodzielnym członkiem rodziny (usługi opiekuńcze, poradnictwo psychologiczne, medyczne).
- Udzielanie pomocy materialnej dla emerytów i rencistów z grupy ryzyka socjalnego (pomoc w zakupie leków, opału, dodatki mieszkaniowe).
- Współpraca w zakresie tworzenia i realizowanie programów profilaktycznych oraz propagowanie zachowań prozdrowotnych.
- Organizowanie i wspieranie działalności placówek pomocy doraźnej – ambulatoryjnej dla osób nieubezpieczonych i ubogich.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizowania wsparcia osobom starszym i chorym.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski w Pełczycach, jednostki pomocy społecznej, partnerzy (instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego).

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych oraz środki finansowe z programów pomocowych z funduszy strukturalnych UE.

5.2. Cel strategiczny 2: Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Cele szczegółowe:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji; oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego.

Kierunki działań:

- Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych a także terapii rodzinnej.
- Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
- Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.

- Prowadzenie grup wsparcia i grup samopomocowych.
  - Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.

Kierunki działań:

- Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
    - organizacja i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole;
    - zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne;
    - organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego;
    - organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom;
    - wypłacanie stypendiów socjalnych dla młodzieży uczącej się.
  - Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych.
  - Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
  - Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
  - Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
  - Podjęcie działań w kierunku organizacji alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież na terenach wiejskich.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie

Kierunki działań:

- Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin za społecznością lokalną –

wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

- Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.
- Opracowanie Lokalnego Systemu Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski w Pełczycach, szkoły, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, partnerzy (instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego).

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych oraz środki finansowe z programów pomocowych z funduszy strukturalnych UE.

5.3. Cel strategiczny 3: Promowanie zatrudnienia oraz wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Cele szczegółowe:

1. Aktywizacja społeczno-zawodowa bezrobotnych.

Kierunki działań:

- Rozwój współpracy między Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminnym Centrum Informacji, Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz aktywizacji bezrobotnych.
- Opracowanie i realizacja programów specjalnych na rzecz długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach zawodowych.
- Aktywne pośrednictwo pracy poprzez umożliwienie szerokiego dostępu do informacji i bieżącą analizę sytuacji na rynku pracy.
- Kierowanie do robót publicznych i prac interwencyjnych osób najbardziej zaangażowanych w poszukiwanie pracy.
- Promowanie dobrych i skutecznych wzorców wychodzenia z bezrobocia.

- Rozszerzanie działalności w zakresie organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i społecznie użytecznych.

2. Przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia.

Kierunki działań:

- Realizacja programów wyrównujących szanse edukacyjne dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych.
- Wspieranie absolwentów w aktywizacji zawodowej.
- Rozwój usług socjoterapeutycznych w celu wykształcenia odpowiedzialności za własny los i umiejętności przystosowania się do życia we współczesnej rzeczywistości u dzieci i młodzieży z rodzin długotrwale bezrobotnych.

3. Stwarzanie warunków do rozwoju lokalnego rynku pracy.

Kierunki działań:

- Zawieranie porozumień i lokalnych partnerstw w celu wspólnego realizowania programów pomocowych z wykorzystaniem funduszy strukturalnych.
- Pomoc w tworzeniu małych firm poprzez lokalny system ulg podatkowych.
- Wspieranie przedsiębiorców w działaniach zmierzających do rozwoju firm poprzez szeroki dostęp do informacji na temat możliwych źródeł finansowania.
- Szeroka promocja Gminy, szczególnie w zakresie działań zmierzających do rozwoju gospodarczego i zainteresowania zewnętrznymi inwestorów lokalnymi możliwościami.
- Wykorzystanie atutów turystyczno-wypoczynkowych Gminy poprzez rozwój infrastruktury okołoturystycznej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski w Pełczycach, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, partnerzy (instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego).

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych oraz środki finansowe z programów pomocowych z funduszy strukturalnych UE.

5.4. Cel strategiczny 4: Sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Gminy

Cele szczegółowe:

1. Zadanie przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

Kierunki działań:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informatycznej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działanie na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

2. Kierunki działań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu zostały podzielone na:

Działanie ratunkowe:

- informowanie o możliwościach leczenia – poradnictwo. Dalsze prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Osób z Problemami Alkoholowymi,
- motywowanie do leczenia ambulatoryjnego a w przypadkach skrajnych – zamkniętego w celu zniwelowania bezpośredniego wpływu substancji psychoaktywnej na osobę uzależnioną,

Wychodzenie z uzależnienia.

- zapewnienie możliwości leczenia (osobie uzależnionej i współ

uzależnionej),

- wzmocnienie efektów leczenia (rehabilitacja, grupy wsparcia),
- wsparcie i pomoc w znalezieniu pracy dla osoby wychodzącej z uzależnienia.

Zapobieganie uzależnieniom.

- ciągle monitorowanie zjawiska, szczególnie wśród dzieci i młodzieży (ankiety w szkołach),
- informowanie o mechanizmach i konsekwencjach uzależnień (poprzez media, konferencje, spotkania z mieszkańcami),
- opracowanie i wdrożenie programu działań z grupami ryzyka (np. z bezrobotnymi),
- edukacja – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży (w szkołach, świetlicach, środowisku),

Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań:

- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez:
  - skuteczne i kompleksowe działanie wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się tym problemem (policja, prokuratura, ośrodek pomocy społecznej, szkoły)
  - szeroko rozumiana działalność informacyjno-edukacyjna o problemie przemocy w rodzinie poprzez media, szkoły, organizowanie konferencji, porad, kampanii itp.
- Udzielanie pomocy ofiarom przemocy (pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieki lekarskiej),

- Podjęcia działań wobec sprawców przemocy:

skierowanie na leczenie

pomoc psychologiczna

praca socjalna (kontrakt socjalny)

- Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci i młodzieży poprzez:
  - realizacja programów „Bezpieczna Szkoła”
  - organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie.

- Tworzenie grup samopomocowych
- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji do udzielania pomocy ofiarom przemocy oraz podejmujących interwencje wobec sprawców poprzez organizowanie szkoleń dla:
  - policjantów,
  - lekarzy,
  - nauczycieli, pedagogów szkolnych,
  - pracowników socjalnych,
  - pracowników punktów konsultacyjnych i telefonu zaufania,
  - członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Odpowiedzialni za realizację kierunków działania:

Rada i Urząd Miejski w Pełczycach, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, partnerzy (instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego).

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych oraz środki finansowe z programów pomocowych z funduszy strukturalnych UE.

5.5. Cel strategiczny 5: Tworzenie godnych warunków zamieszkania – budownictwo socjalne

Cele szczegółowe:

1. Powiększenie mieszkaniowego zasobu Gminy o mieszkania, w tym mieszkania socjalne.
  - adaptowanie niewykorzystanych budynków komunalnych na mieszkania,
  - budowa budynku komunalnego z przeznaczeniem na mieszkania dla najbardziej potrzebujących .
2. Opracowanie czytelnych zasad przydzielenia i wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy.
3. Opracowanie wieloletnich programów gospodarowania gminnymi zasobami

mieszkańcami.

4. Stała współpraca administratorów mieszkań i lokali z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy w celu przeciwdziałania eksmisji.
5. Monitorowanie zagrożeń wynikających z zaległości czynszowych lokatorów.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działania:

Samorząd powiatowy i jednostki organizacyjne powiatu, samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, instytucje, firmy, organizacje.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych oraz środki finansowe z programów pomocowych z funduszy strukturalnych UE.

5.6. Cel strategiczny 6: Zapobieganie przestępczości wśród dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe:

- stworzenie sieci świetlic środowiskowych dostępnych dla wszystkich dzieci, kawiarenek internetowych oraz inspirowanie młodzieży w kierunku tworzenia klubów osiedlowych, uprawiania sportu,
- szeroko pojęta edukacja społeczna poprzez media promująca zdrowy styl życia wolny od nałogów i innych uzależnień,
- stworzenie punktu poradnictwa zawodowego dla młodzieży, wspierania w sytuacjach kryzysowych,
- współpraca policji z pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi oraz władzami lokalnymi w kierunku tworzenia wspólnych programów zwalczających przestępczość w gminie Pełczyce.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działania:

Samorządy gminne i jednostki organizacyjne Gminy, służby porządkowe: np. inspekcje, organizacje pozarządowe, instytucje, organizacje i podmioty gospodarcze.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych oraz środki finansowe z programów pomocowych z funduszy strukturalnych UE.

VII. Monitorowanie Strategii

Monitorowanie Strategii jest obserwacją realizacji celów strategicznych i programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania rozwoju. Monitorowanie realizacji strategii umożliwia:

- obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiających aktualną identyfikację problemów w ich realizacji,
- ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację,
- weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków,
- kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2023 w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu społeczno-gospodarczym. Przygotowanie dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w Strategii.

Wprawdzie Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków strategii. Najczęściej, ze względu na zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania Gminy, modyfikacjom poddaje się zapisy w części operacyjnej Strategii. Dobrą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie jest jego weryfikacja w społecznym procesie, zbliżonym do tego, jaki towarzyszył tworzeniu Strategii. Weryfikacja i zmiany powinny być dokonywane w powtarzalnych cyklach rocznych.

Pamiętać jednak należy o konsekwentnym dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców, co zostało nakreślone w misji oraz w celach głównych - te elementy Strategii nie powinny być poddawane zmianom i modyfikacjom.

Zespół wdrażający i aktualizujący Strategię

Aktualizacja powinna być przeprowadzana przez Zespół powoływany przez Burmistrza odrębnym zarządzeniem. W jego skład mogą wejść m.in.: Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przewodniczący Rady Gminy, Radni, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej oraz Przewodniczący Komisji Budżetu, Finansów, Polityki Gospodarczej i Ochrony Środowiska.

Roczna ocena wdrażania Strategii

Zespół ten winien się spotykać przynajmniej raz w roku i oceniać poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działania. Zespół swoją ocenę powinien przekazywać Burmistrzowi i Radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań.

Strategia będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel.

Projekty można realizować w ramach:

- własnych zasobów finansowych i rzeczowych Gminy,
- środków pochodzących z budżetu państwa,
- środków pochodzących z funduszy UE,
- środków pochodzących od organizacji pozarządowych,
- innych zewnętrznych środków finansowych pochodzących od instytucji z zewnątrz Gminy.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

- Efektywność – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi nakładami. Można ją osiągnąć dwoma sposobami: (1) osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub (2) używając minimalnego nakładu środków,

by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

- Skuteczność – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- Celowość – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą mogły być między innymi:

- liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych w Gminie,
- liczba stworzonych nowych miejsc pracy,
- ilość osób, którym udało się wyjść z uzależnienia,
- ilość osób, którym udało się skutecznie pomóc (np. ofiarom przemocy domowej, osobom i rodzinom, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze),
- ilość zorganizowanych spotkań, szkoleń, konferencji, seminariów, narad dotyczących podnoszenia kwalifikacji wśród pracowników MGOPS,
- ilość zorganizowanych spotkań, szkoleń dla mieszkańców Gminy,
- liczba wspartych i realizowanych projektów, programów dotyczących kwestii społecznych,
- liczba zorganizowanych imprez, zajęć, spektakli profilaktycznych głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia,
- liczba osób, którym udało się pomóc w rozwiązaniu problemu mieszkaniowego,
- ilość osób, do których dotarły ulotki informujące o zagrożeniach, instytucjach i organizacjach udzielających pomocy oraz możliwościach pomocowych,

- procentowy udział uczniów w szkołach, dotkniętych zdiagnozowanymi problemami,
- liczba zaangażowanych instytucji w rozwiązywanie problemów społecznych,
- ilość obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowane zostały bariery architektoniczne,
- liczba oraz rodzaj świadczonych usług specjalistycznych,
- liczba świadczeniobiorców usług związanych z rozwiązywaniem problemów dotyczących alkoholizmu, niepełnosprawności, przemocy domowej.

W celu efektywnego monitorowania Strategii można posłużyć się poniższym wzorem tabeli.

Tabela do prezentacji etapów realizacji poszczególnych działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce.

Cel strategiczny	Cele szczegółowe	Działania	Mierniki / Wskaźniki	Rok				Źródło informacji
				2016	2017	2018	200n.	

VIII. Źródła finansowania Strategii

Finansowanie realizacji nakreślonych w Strategii celów i działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych może odbywać się przy wykorzystaniu rozmaitych źródeł, które można zakwalifikować do następujących grup:

1. Środki finansowe pochodzące z budżetu Gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w Strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone Gminie przez administrację rządową.
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych. Pozyskiwaniem tych środków powinny się zająć podmioty funkcjonujące na terenie Gminy, w tym między innymi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach, szkoły, organizacje pozarządowe.
4. Środki pochodzące z Regionalnych Programów Operacyjnych Regionalnych w okresie programowania 2014-2020, w szczególności RPO Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 obejmuje szereg działań pomocowych w zakresie polityki społecznej.
5. Środki pochodzące z funduszy krajowych np. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
6. Środki pochodzące ze Starostwa Powiatowego.
7. Fundusze inwestorów prywatnych.

Decydujące znaczenie dla pełnego wykorzystania środków Unii Europejskiej będzie miał potencjał absorpcyjny Gminy, czyli zdolność do uzupełnienia środków europejskich środkami własnymi oraz do planowania i realizacji projektów inwestycyjnych w partnerstwie z innymi podmiotami działającymi w obszarze społecznym.

XI. Promocja Strategii

W ramach promocji i upowszechniania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce podejmowane będą następujące działania:

- Umieszczenie dokumentu na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Pełczycach oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
- Zamieszczenie na tablicy ogłoszeń przy Urzędzie Miejskim oraz w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury informacji o przyjęciu Strategii.
- Informowanie o zawartym w dokumencie planie działań na rzecz realizacji założeń Strategii na zebraniach organów Gminy odbywających się w cyklu rocznym.
- Zapewnienie możliwości zapoznania się przez mieszkańców ze Strategią poprzez udostępnienie jej w biurze Rady Miejskiej.
- Organizowanie spotkań bezpośrednich z zainteresowanymi grupami mieszkańców Gminy.
- Opracowanie programu informacyjnego (ulotki, poradniki).

Dodatkowo wszystkie sprawozdania i oceny powstające w ramach monitorowania Strategii, jak również jej zmiany będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej.

X. Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce jest dokumentem długofalowym, wskazującym na konkretne działania w ramach przyjętych celów strategicznych. Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej, w tym Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który ma służyć wspólnej misji, jaką jest silna i zintegrowana społeczność lokalna gminy Pełczyce, która ukierunkowana jest na osobisty i zawodowy rozwój oraz aktywne przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Istotne znaczenie w realizacji Strategii mają partnerzy społeczni wszystkich szczebli organizacji życia społecznego. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy. Poprzez cele oraz kierunki działania zawarte w dokumencie pomoc ma dotrzeć do najbardziej potrzebujących.

Strategia zawiera cele strategiczne (priorytety) i ich rozwiązania (kierunki działania), w stopniu stanowiącym podstawę do formułowania programów, w których określa się terminy realizacji i zasady finansowania poszczególnych zadań.

Opracowany dokument jest strategią długookresową do 2023 roku i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, jednakże konieczne będzie ich weryfikowanie. Horyzont realizacji Strategii warunkuje konieczność opracowania i wdrażania średniookresowych programów celowych jako uzupełnienie do każdego z wyodrębnionych obszarów tematycznych.

W zależności od potrzeb społecznych, w przyszłości proces wdrażania i monitorowania Strategii może zostać zmodyfikowany i usprawniony na korzyść mieszkańców Gminy.

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonego celu. Sukces jej realizacji zależy od wielu czynników, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Największym z zagrożeń jest zahamowanie rozwoju gospodarczego kraju i osłabienie tendencji wzrostowych. Wzrost poziomu dochodów ludności stanowić będzie najlepszą gwarancję rozwiązywania podstawowych problemów społecznych, jakimi są bezrobocie, ubóstwo i alkoholizm. Realizacja Strategii wymaga zaangażowania całej wspólnoty gminnej. Wdrożenie programu przyczyni się do znaczącego ograniczenia występujących na terenie

gminy problemów społecznych. Jego efektem będzie znaczący wzrost poziomu życia obywateli oraz integracja lokalnej społeczności.

ZALĄCZNIKI

Załącznik nr 1

ANKIETA „Moja Gmina”

Zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ANONIMOWEJ ankiety skierowanej do mieszkańców Gminy. Państwa odpowiedzi umożliwią nam przygotowanie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pełczyce”.

Prosimy zaznaczyć prawidłową odpowiedź.

1. Sytuacja **gospodarcza** Naszej Gminy jest:

dobra   raczej dobra   raczej zła   zła   nie wiem

2. Sytuacja **przeciętnej rodziny** żyjącej w Naszej Gminie jest:

dobra   raczej dobra   raczej zła   zła   nie wiem

3. W stosunku do innych **gmin sąsiednich** w Naszej Gminie żyje się:

lepiej   podobnie   gorzej   nie wiem

4. Czy dostrzega Pan/Pani w miejscu swojego zamieszkania następujące **problemy społeczne**:

	Tak	Nie	Nie wiem
ubóstwo	☐	☐	☐
alkoholizm	☐	☐	☐
narkomania	☐	☐	☐
bezdumność	☐	☐	☐
bezrobocie	☐	☐	☐
niepełnosprawność	☐	☐	☐
brak opieki nad osobami starszymi	☐	☐	☐
długotrwała lub ciężka choroba	☐	☐	☐
przemoc w rodzinie	☐	☐	☐
zaniedbane dzieci	☐	☐	☐
brak mieszkań	☐	☐	☐
bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	☐	☐	☐
przestępczość	☐	☐	☐

5. Czy na terenie Gminy są **instytucje** zajmujące się rozwiązywaniem powyższych problemów?

tak   nie   nie wiem

jeżeli   tak,   to   jakie?   .....

.....

6. Jakie **negatywne zjawiska** odnoszące się do **dzieci i młodzieży** dostrzegacie Państwo najczęściej? (proszę zaznaczyć maksymalnie 4 najistotniejsze)

zaniedbania wychowawcze	☐
-------------------------	--------------------------

zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena itp.)	☐
sieroctwo	☐
trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo -wychowawcze i rodziny zastępcze	☐
demoralizacja	☐
spożywanie alkoholu	☐
narkomania	☐
przestępczość	☐
Inne (jakie?) – proszę wpisać poniżej	☐

7. Jakie działania powinny podjąć jednostki Gminy w obszarze pomocy społecznej w celu **przewycięcia problemów społecznych** rodzin korzystających z pomocy społecznej (proszę zaznaczyć maksymalnie 4 najistotniejsze):

zwiększyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej	☐
ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej	☐
zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej	☐
zorganizować specjalistyczne formy pomocy np. poradnictwo rodzinne, interwencja kryzysowa itp.	☐
stworzyć dodatkowe ośrodki zajmujące się pomocą społeczną np. kluby, stowarzyszenia itp.	☐
stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy	☐
pomóc w skutecznej emigracji i migracji zarobkowej	☐
uruchomić programy prac społecznie użytecznych	☐
zorganizować roboty publiczne	☐
Inne (jakie?) – proszę wpisać poniżej	☐

8. Jakie działania powinna podjąć Gmina, aby zorganizować **pomoc dla dzieci** w trudnej sytuacji społecznej (proszę zaznaczyć maksymalnie 2 najistotniejsze):

wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży	☐
utworzyć nowe świetlice oraz doposażyć istniejące	☐
stworzyć dodatkowe rozwiązania w środowisku np. pedagog rodzinny, terapeuta, itp.	☐
stworzyć interdyscyplinarne zespoły ds. wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym	☐
uruchomić punkty konsultacyjno –informacyjne dla rodzin dysfunkcyjnych	☐
Inne (jakie?) – proszę wpisać poniżej:	☐

9. Jakie są Pana/Pani propozycje rozwiązywania problemów społecznych w gminie Pełczyce?

.....

Metryczka

Wiek: 16 -22 lat
 23- 32 lat
 33-45 lat
 46-60 lat

Płeć: mężczyzna
 kobieta

Wykształcenie: wyższe
 średnie
 zawodowe
 podstawowe

- powyżej 61 lat
 Miejsce zamieszkania: miasto   wieś
 Zatrudnienie: pracujący   nie pracujący

Załącznik nr 2

Szanowni Uczniowie,

Aktualnie w Waszej Gminie przygotowana jest *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*.

Wypełnienie przez Ciebie poniższej ANONIMOWEJ ankiety umożliwi przygotowanie takiej Strategii, która w najbliższym czasie może pomóc w rozwiązywaniu problemów występujących w Twoim najbliższym otoczeniu.

Proszę zaznaczyć, które z poniżej wymienionych problemów występują w twoim najbliższym środowisku szkolnym i rodzinnym.

Proszę zaznaczyć [x] stopień nasilenia problemu.

Lp.	Rodzaj problemu	stopień nasilenia problemu		
		często	rzadko	brak
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)			
2.	Konflikty z rodzeństwem			
3.	Konflikty z nauczycielami			
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi			
5.	Kłamstwo			
6.	Wagary			
7.	Alkoholizowanie się			
8.	Narkotyzowanie się			
9.	Palenie papierosów			
10.	Ucieczki z domu			
11.	Kradzież			
12.	Agresja i przemoc, w szczególności:			
	- poniżanie			
	- zastraszanie			
	- znęcanie			
	- bicie			
	- wymuszenie pieniędzy			
	- zmuszanie do palenia			
13.	Autoagresja (działanie, które ma na celu spowodowanie sobie samemu psychicznej albo fizycznej krzywdy)			
14.	Przestępczość ujawniona, o której informacje dotarły do organów ścigania			
15.	Niszczenie mienia szkolnego			
16.	Powtarzanie klasy			
17.	Udział w grupach, które mają negatywny wpływ na Ciebie lub Twoje otoczenie			

18.	Opieka kuratora sądowego			
19.	Przemoc w rodzinie			
20.	Zaniedbanie w domu			
21.	Wykorzystywanie seksualne			

Dziękujemy za aktywny udział w 105
życiu społecznym Twojej Gminy